

ADP Lavrovu fitnəkarlıqda ittiham etdi

Hürriyyət

SİZİN ÜÇÜN QƏZET

№19 (3217) 14 İyun / 2022-ci il

Həftədə 1 dəfə çıxır

Qiyməti: 60 qəpik

ANA XƏBƏR

Putin müharibəni ən yaxşı halda bu tarixdə bitirəcək...

Qarabağ haqda məxfi sənədlər üzə çıxdı

ABŞ Qarabağda "rus sülhməramlıları"nın əvəzinə, skandinaviyalıları yerləşdirmək istəyib...

Türkiyə 25 minlik ordu ilə hücumu başlayır...

GÜNÜN NƏBZİ

Müsahibə

"Payıza doğru Rusiya-Ukrayna savaşı daha da şiddətlənəcək"

Sərdar Cəlaloğlu: "Ukraynadan sonra İsveç, Finlandiya, Polşa, Orta Asiya və Cənubi Qafqaz respublikaları Rusiyanın işğalına məruz qala bilər"

3

Gündəm

Yunanıstanda müharibə xofu

Türkiyənin "adaları silahsızlaşdırmaq" üçün savaşa başlayacağı tarix açıqlandı...

5

Baxış

Heç bir millət belə zinakarlığı bağışlamazdı...

Bu fəxri adları icad edən anası mələr qalsın...

7

Aktual

Almaniya əks-kəşfiyyatından şok hesabat

Bu ölkədən çıxarılan yüzlərlə PKK-çı Türkiyə ilə savaşa hazırlaşır

9

Xəbər

"Tək oğlum var idi, onu da Vətənə şəhid verdim..."

Şəhid atasından Birinci vitse-prezidentə müraciət

2

Müsahibə

"Mənim həyatda bir Leylim var..."

Məsum İbrahimov: "Mən hamıyla yaxşı yola gedirəm, amma özümə çox nadir hallarda razılışırım"

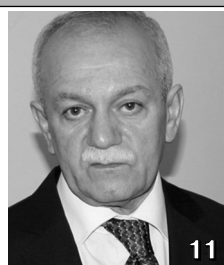

13

Layihə

Tələbə qızın ölümünə səbəb olan şəxsə yüngül cəza verilməsi...

Mahmud Hacıyev: "Cinayətkarın 4 il 6 ay azadlıqdan məhrum etmə cəzası alması məni də çaş-baş salıb"

11

"Rəis müavini Zülfüqar Orucov qardaşımı təhdid edirdi"

Yardımlının polis əməkdaşları müharibə veteranına acımadılar; Rövşən Əliyev "narkotik alverçisi" adı altında şərhlənərək öldürüldü

Xəbər verdiyimiz kimi, Yardımlı rayon sakini, 1975-ci il təvəllüdlü Rövşən Əliyev rayon polis şöbəsində ölüb. "Hürriyyət" in əldə etdiyi məlumata əsasən, müharibə veteranı olan R.Əliyev narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsində şübhəli bilinərək, polis şöbəsinə gətirilib. Rəsmi mənbələr iddia edir ki, onun üzərindən satış məqsədilə külli miqdarda narkotik vasitə aşkar edilib. İlk dindirmə zamanı R.Əliyevin halı qəfildən pisləşib, polis əməkdaşları təcili yardım çağırıblar...

4

Rusiyanın nüvə silahından istifadə ehtimalı indi daha böyükdür

Stokholm Beynəlxalq Sülh Araşdırmaları İnstitutundan şok açıqlama

"Ukraynada Rusiya prezidenti Vladimir Putinin diktatura rejiminin başladığı müharibə nüvə dövlətləri arasında gərginliyi artırır. Beləliklə, bu gün dünyada nüvə silahından istifadə riski "Soyuq müharibə"dən bəri ən yüksək həddə çatıb". Bu barədə Stokholm Beynəlxalq Sülh Araşdırmaları İnstitutunun (SIPRI) "təhlükəli silahlar"la bağlı illik xülasəsində dərc edilib. SIPRI-nin məlumatına görə, "nüvə klubu"nun bütün üzvləri - Rusiya, ABŞ, Böyük Britaniya, Fransa, Çin, Hindistan, Pakistan, İsrail və Şimali Koreya qarşdakı illərdə döyüş başlıqlarının sayını artırmaq niyyətindədirlər və onların nüvə arsenalalarını modernləşdirirlər...

5

Fakt

Gündəm

NASA 64 il sonra ilk dəfə UNO-lar haqda danışdı...

Agentlik illərdir hər kəsi düşündürən sirri ortaya çıxarır...

UNO - Uçan Naməlum Obyekt! NASA uzun illər bu haqda danışmaqdan yayınsa da, indi müzakirələrdə iştirak etmək qərarına gəlib.

Qafqaz.media ABŞ-ın "Atlantik" nəşrinə istinadən xəbər verir ki, iyunun 9-da ABŞ Kosmik Agentliyi "hər hansı naməlum hava obyektlərini", yeni Uçan Naməlum Obyektləri (UNO) tədqiq edəcək ekspertlər qrupu yaratmaq planlarını açıqlayıb. Payızda işə başlayacaq komanda bu cür hadisələrlə bağlı artıq toplanmış məlumatları tədqiq edəcək və gələcəkdə daha dəqiq informasiya toplamaq üçün yeni üsullar hazırlayacaq. NASA bu komandanın doqquz ay işləyəcəyini və bütün fəaliyyətinin elmi şəkildə aparılacağını bəyan edib.

"Atlantik" hesab edir ki, bu, hadisələrin olduqca gözlənilməz dönüşü idi. Bir çox insanın fikrincə, kosmik agentliyin işi ilə UNO-lar arasında bəzi assosiasiyalar həqiqətən də kök salı bilər. UNO termini 1950-ci illərdə yaradıldığı gündən bəri yadplanetli kosmik gəmi ilə sinonim olub və NASA-nın missiyalarından biri digər planetlərdə həyat əlamətləri axtarmaqdır. Bununla belə, sonuncu açıqlama, 64 illik tarixində ilk dəfə olaraq NASA-nın UNO-lar haqqında daha geniş müzakirələrə açıq və həqiqətən də ciddi şəkildə daxil olmaq qərarına gəldiyini qeyd etdi. Agentlik nəinki səmada sirli uçan obyektlər barədə məlumatlara münasibətini dəyişməyib, həm də astrofiziklərdən ibarət tədqiqat qrupu yaratmağa, habelə bu alimlər qrupunun işinin nəticələrini ictimaiyyətə təqdim etməyə hazır olduğunu nümayiş etdirib.

NASA-nın Elm Missiyasının rəis müavini Tomas Zurbuxen mətbuat konfransında deyib: "Bizim "naməlum olanı" daha yaxşı anlamağa kömək edə biləcək cihazlarımız və alimlər qrupumuz var və biz bu güclü elmi kəşf vasitələrini bu mövzuda tətbiq etməyə hazırıq. Ümumiyyətlə, atmosferdəki naməlum hadisələrə maraq bir çox səbəblərdən qaynaqlanır. Açıq, mən inanıram ki, biz yeni elmin əsasını qoya bilərik. Biz çoxlu misallar bilirik ki, ilk baxışda az qala sehrli görünən bir şey, sonda bir çox yeni elmi kəşfə səbəb olub".

NASA nümayəndələrinin bu gün təkrarladığı kimi, "naməlum hava obyektləri"nin (UNO) yadplanetli mənşəli olduğuna dair heç bir sübut yoxdur. Agentlik daha çox günəş sisteminə və ondan kənarda olan digər planetlərdə həyatın axtarışında maraqlıdır. Bəs niyə NASA hazırda UNO-ların tədqiqinə belə rəsmi maraq göstərməyə qərar verdi? Ehtimal ki, eyni səbəbdən ABŞ qanunvericiləri bu yaxınlarda son 50 ildə UNO ilə bağlı ilk konqres dinləməsini keçirdilər. Hansı ki, indi çoxları bu haqda danışır. 2017-ci ildə "New York Times" Pentaqonun UNO-nun bütün hallarını kataloqlamağı hədəfləyən gizli proqramı haqqında məqalə dərc etdi. 2020-ci ildə ABŞ Konqresi Müdafiə Nazirliyindən və ABŞ kəşfiyyat agentliklərindən UNO-larla bağlı əllərdə olan bütün məlumatlar haqqında hesabat hazırlamağı xahiş etdi. Növbəti yay, hökumət çoxdan gözlənilən bu hesabatı dərc

etməyə hazırlaşarkən, bir müxbir NASA Administrasiyası Bill Nelsona agentliyin UNO məsələsində dəqiq olaraq hansı addımlar atıldığını soruşdu. Məxfi məlumatlara çıxışı olan keçmiş senator Nelson cavab verdi ki, o, UNO-nu görmüş pilotlarla danışdı və bu hadisələrin öyrənilməsinə ehtiyac olduğuna əmin olub. Nelson 2021-ci ildə deyib: "Beləliklə, mən Zurbuxen ilə bu cür hadisələri daha yaxşı başa düşmək üçün kəşfiyyat məlumatlarına əlavə olaraq, elm baxımından tam olaraq nə edə biləcəyimizi müzakirə etdim".

NASA-nın qurmağa ümid etdiyi "elmi perspektiv" və "yeni elm" dedikdə tam olaraq nə nəzərdə tutulur? Komandaya rəhbərlik edəcək astrofizik David Spergel verdiyi açıqlamada, alimlər qrupunun ilk prioritetinin "mülki şəxslər, hökumət, qeyri-kommersiya təşkilatları və kommersiya şirkətləri"nin hesabatlarda daxil olmaqla, bütün mövcud məlumatları toplamaq olacağını söyləyib. Milli Elmlər, Mühəndislik və Tibb Akademiyasında etdiyi tədqiqatda Zurbuxen qeyd edib ki, alimlər qrupu həmçinin Yer in müşahidəsi və astronomik missiyalar üçün uçuşlardan əldə edilən məlumatları təhlil edəcək. Zurbuxen "Daim səmaya baxırıq. Düşünürük ki, UNO-nun təbiətini daha

yaxşı başa düşmək üçün NASA hansı məlumatları toplamalıdır?", - deyə bildirib.

Zurbuxen-ə görə, hədəflənilmiş UNO araşdırması NASA üçün "reputasiya riskləri" daşıyır: "Aydındır ki, ənənəvi elm mühitində bu cür şeylər haqqında müzakirələr bir növ elmin prinsiplərinə xəyanət kimi qiymətləndirilə bilər. Ancaq şəxsən mən buna qəti etirazımı bildirirəm".

Amerikanın Aya enişlərinin görüntülərinin səhnələşdirildiyi barədə iddiaları nəzakətlə təkzib etməyə illər sərf edən NASA üçün belə bir geri dönüş həqiqətən qeyri-adi haldır. Hal-hazırda Ayın ətrafında dövr edən bir kosmik gəmidə işləyən alim bir dəfə belə açıqlama verib ki, bu missiyanın reallığına inanmayan bir şəxslə qarşılaşa biləcəyi üçün kosmik gəminin çəkdiyi Apollon eniş yerlərinin fotoşekillərini həmişə özü ilə daşıyır. Aya gedən ikinci şəxs Buzz Aldrin 2005-ci ildə televiziya müsahibəsində Apollo 11 heyətinin Aya gərkən naməlum obyektlər gördüyünü söylədikdən sonra agentlik vəziyyəti düzəltmək üçün çox şey göstərdi...

UNO-ların varlığına inananların bəziləri Aldrinin bu məlumatı qəsdən gizlətdiyinə qərar veriblər. Lakin 1969-cu ildə NASA bu sirri açdı və bəyan etdi ki, "günahkarlar" heç də yadplanetlilər deyildilər, onların kosmik gəmilərinin panellərindən əks olunan günəş şüaları idi. Sadəcə olaraq, NASA heç vaxt ictimaiyyətə belə təfərrüatlar verməmişdi və Aldrinin də bundan xəbəri yox idi.

Şübhəsiz, agentlik anlayır ki, həтта indi də UNO kimi bir mövzunun həlli qərarı milli təhlükəsizlik maraqları ilə daha yaradıcı nəzəriyyə

yələr arasında diqqətlə tərzliq yaratmağı tələb edir. Təəssüf ki, NASA rəhbərliyi artıq ən təhlükəsiz yoldan üz döndərüb. Rəsmlər bu gün yeni UNO tədqiqatının NASA-nın yerdənəknar həyatı axtarmaq proqramları ilə heç bir əlaqəsi olmadığını söylədi, lakin onlar hər iki proqramın eyni həvəslə həyata keçirilməsindən danışdılar. Zurbuxen hətta mətbuat konfransını NASA-nın yerdənəknar həyatı tam olaraq necə axtardığına dair hekayələrlə açdı: Rover hazırda Marsda torpaqda mikrorqanizmlərin qalıqlarını tapmağa çalışır. NASA-nın teleskoplarından biri yeni ekzoplanetləri aşkarlamağa çalışır, digər teleskop isə tezliklə həyatın mövcudluğuna işarə edə biləcək molekulların axtarışı üçün onların atmosferlərinə nüfuz etməyə çalışacaq.

ABŞ Kosmik Agentliyi Yupiterin peykinə kosmik zond göndərməyi planlaşdırır, güman edilir ki, burada bütöv bir okean buzlu qabığının altında ola bilər.

NASA kosmosda texnoloji cəhətdən inkişaf etmiş sivilizasiyaların əlamətlərini axtarmağa kifayət qədər ciddi yanaşır. Və NASA rəsmləri Yerdənəknar həyatı axtarmaq üçün digər proqramlarla birlikdə UNO haqqında danışanda insanların başlarına müəyyən qədər "corab hö-rürlər". Hətta UNO-nun dünyadan kənar izahatının olmadığı bildirilsə də, yenə də bir növ əlaqənin olduğu iddialarına inandırıcılıq verirlər.

Bu gün NASA bildirir ki, UNO-ya "elmi maraq" ilə yanaşı, agentliyin səmamişdə uçuşların təhlükəsizliyi ilə bağlı narahatlıqları var. Kifayət qədər müəmmalıdır: NASA agentliyinin adındakı ilk "A" hərfi "aeronavtika" deməkdir. Ancaq bugünkü elan aeronavtika departamentindən deyil, NASA-nın elm şöbəsi-dən gəldi və hansı ki, bu, yeni qrupun işini maliyyələşdirəcək elm şöbəsi olacaq. Bundan əlavə, bu alimlər qrupuna Prinstondan olan nəzəri astrofizik rəhbərlik edəcək, "yaxınlıqdakı ulduzların ətrafında planetlərin tapılmasından tutmuş kainatın formasının müəyyən edilməsinə qədər" kifayət qədər geniş maraq dairəsi var - bu, təhlükəsizlikdən daha romantik ambisiyadır. Beləliklə, ən sadə səviyyədə NASA indi bütün UNO iddialarını ciddi qəbul etməlidir və yeni bir müşahidə haqqında məlumat vermək istəyən hər kəs bunu bilir.

UNO-nun müasir tarixini bir çox aktyorlar - qanunvericilər, Müdafiə Nazirliyinin rəsmləri, UNO araşdırmaçıları və hətta Blink-182 pank qrupunun rəhbəri Tom DeLonge təşkil edir. İndi mürəkkəb teleskoplar və kosmik zondlar arsenalına malik dünyanı aparıcı kosmik agentliyi onların sıralarına qoşulub. NASA rəsmləri araşdırmanın bütün tapıntılarını və nəticələrini ictimaiyyətə açıqlayacaqlarını iddia edirlər. Heç bir sirr yoxdur! Amma bu heç də o demək deyil ki, NASA öz proqramı ətrafında ictimai müzakirələrin gedişinə və bu prosesdə ediləcək kəşflərə nəzarət edə biləcək. NASA UNO-lar haqqında danışmağa başlayan kimi, istəsəniz də, istəməsəniz də, hekayə çox fərqli bir yön alır.

Əyləncə səhifəsi

Putinin ömrünə nə qədər qalıb?

"Penni" Rusiya Federasiyası prezidentinin səhhətindən danışdı

Jurnalistlər Rusiya prezidenti Vladimir Putinin xəstəlikləri ilə bağlı bütün məlum məlumatları ən mötəbər mənbələrdən dəqiqləşdiriblər.

Belə ki, "Penni" verilisinin süjetində işğalçı ölkə başçısının ömrünün uzun sürməyəcəyi qənaətinə gəliblər.

Qeyd edək ki, ilk dəfə Putinin xəstəliyi adı söz-söhbət olaraq müzakirə edilirdi. Sonra jurnalistlər və kəşfiyyat rəsmləri bu məlumatları araşdırdılar.

Vaxtilə Rusiya prezidenti ilə yaxın təmaslarda olan amerikalı kinorejissor Oliver Stoun deyir ki, Putin xərçəng xəstəliyinə tutulsa da, onu məğlub edib. Bu gün bir çox ölkələrin, xüsusən də ABŞ-ın xüsusi xidmət orqanları bu informasiyanın düzgünlüyünə inanır. Lakin aprel ayında Rusiya Federasiyası prezidentinin yenidən onkologiyadan müalicə alması ilə bağlı məlumatlar yayıldı.

"The Sun" Kremldəki mənbəyə istinadən Putinin xərçəng əməliyyatı ilə bağlı xəbərdarlıq edib. Beləliklə, araşdırmaçı jurnalistlər Rusiya Federasiyasının rəhbərinin daim çox sayda həkimlə vaxt keçirdiyini aşkar ediblər. Nəşrə məlum olub ki, onların arasında travmatoloq, LOR mütəxəssisi və neyrocərrah da var. "Proekt" nəşrinin məlumatına görə, 2016-cı il noyabrın 25-də Putin əməliyyat olunub. Bunu 12 həkim həyata keçirib. Jurnalistlər bu əməliyyatı onkologiya ilə əlaqələndirirlər. "Deyəsən, xərçəng xəstəliyi sağaldı. Amma 2019-cu ildə vəziyyət təkrarlanır. Yalnız onun ətrafında həkimlər daha çoxdur", - "Penni" proqramının süjetində deyilir. Jurnalistlər deyirlər ki, Putinin yanında görünən həkimlər arasında onkoloq cərrah Selivanov da var. O, Rusiya Federasiyasının prezidenti ilə 166 gün keçirib. Kəşfiyyat indi Putinin xərçənginin təkrarlanması, yeni metastaz verməsi barədə xəbərdarlıq edir. Bundan əvvəl Rusiya Federasiyasının prezidentinin səhhəti ilə bağlı o qədər narahat olduğu və bunu "dövlət sirri" kimi qələmə verdiyi bildirilirdi. Məlumat əsasən, onu adi mühafizəçi kimi geyinən ona yaxın həkim müşayiət edir. Lakin jurnalistlərin araşdırmasına görə, onların arasında son dərəcə mühüm missiyası olan bir xüsusi agent var ki, o, hər gün Putinin nəcisini toplamaqla xəstəliyini gündəlik nəzarətdə saxlayır.

Təsisçi:
Sərdar Cəlalovlu

Baş redaktor:
Vüqar Məmmədov

Tel: 070 333 22 85
012 496 98 93

E-mail: vuqar-mt@mail.ru

Dizayner:
Seymur Həsənov

"Hürriyyət" qəzetinin internet ünvanı:

Hurriyyet.az

E-mail: hurriyyet@mail.ru

Tiraj: 2500

Redaksiyanın ünvanı:

AZ 1008, Bakı, akademik
Ələşrəf Əlizadə küçəsi, 31

Telefonlar: 496-10-72; 496-08-35

Lisenzianın qeydiyyat nömrəsi: V 165

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın
mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Əlyazmalar geri qaytarılmır.

Redaksiyanın kompüter mərkəzində
yığılıb səhifələnilir və "Futbol+ servis"
mətbəəsində çap edilir.

Bu işarə altında dərc olunan
yazılar reklam xarakterlidir.

Qəzet 1991-ci ildən çıxır.

“Tək oğlum var idi, onu da Vətənə şəhid verdim...”

Şəhid atasından Birinci vitse-prezidentə müraciət

44 günlük müharibədə şəhid olan Əzizli Sabir Hikmət oğlunun atası, II qrup əlil Əzizli Hikmət Sabir oğlu tərəfindən “Hurriyyet”in redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Qəzetimiz vasitəsilə Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevaya müraciət edən şikayətçinin məktubunu olduğu kimi dərc edirik:

“Hörmətli Mehriban xanım!

İkinci Qarabağ Müharibəsinin şəhidi Əzizli Sabir Hikmət oğlu İmişli rayon Pənah Həsənov küçəsi ev 47-dən könüllü döyüşə getmişdi. 30 oktyabr 2020-ci ildə Qubadlı uğrunda şəhid olsa da, 71 gün dağlarda - qarda-boranda axtarılıb 10 yanvar 2021-ci ildə dəfn etmişik.

Oğlumu axtaranda ağır parkinson xəstəliyi tapmışam. Müharibəyə qədər oğlum Sabir mebel sexində işləyib, ayda 900 manat pul qazanır, qəzalı evimizi tikdirməyə çalışırdı. Tək oğlum var idi, onu da Vətənə şəhid verdim. Vətənin də borcudur ki, şəhidin ruhunu şad etsin.

Siz dəfələrlə çıxışınızda bildirirsiniz ki, şəhid ailələri mənim dostlarımdır. Sizdən xahiş edirəm, İmişli şəhəri, Pənah Həsənov küçəsi, 47 sayılı evdə üç ailənin qəzalı, dərissəqal evdə yaşamasını nəzərə alıb, evimizin tikilməsinə köməklik edəsiniz”.

Hazırladı: RƏŞAD

Şəhidimiz doğum günündə anıldı

Lerik rayonunun Cənginəvud kənd sakinləri şəhid Ceyhun Akif oğlu Səfərovun adını böyük qürurla çəkir. Bu günlərdə isə Ceyhunun doğum günündə böyük-kiçikli hər kəs onun əziz xatirəsini ehtiramla yad etdilər.

Sakinlər şəhidin and yerinə dönmə məzarına gəlib önünə gül-çiçək dəstələri düzdülər. Çıxış edənlər Ceyhunun Vətəninə, xalqına olan məhəbbətindən ürək dolusu danışdılar. Bəli, Ceyhun müqəddəs, şərəfli bir yolda - Vətən, torpaq uğrunda şəhid olub. Şərəfli ölümü ilə özünə ürəklərdə əzəmətli abidə ucaldan Lerikin qəhrəman oğlu heç zaman unudulmaz...

Şəhid Ceyhun Səfərov 12 iyun 1995-ci ildə anadan olmuşdur. O, 27 sentyabrda başlayan İkinci Qarabağ müharibəsində iştirak etmək üçün könüllü olaraq Lerik rayon Hərbi Komissarlığında qeydiyyatdan keçib. Füzuli, Cəbrayıl, Zəngilan uğrunda gedən ağır döyüşlərdə böyük şücaət göstərib. Belə ki, düşməne sarsıdıcı zərbələr vurmaqla, onun xeyli sayda canlı qüvvəsini məhv edib.

Vətəninə canından artıq sevməyi 20 oktyabr 2020-ci il tarixində Cəbrayıl istiqamətində gedən ağır müharibədə qəhrəmancasına şəhidlik zirvəsinə ucalıb. Doğulduğu doğma Cənginəvud kənd qəbiristanlığında torpağa tapşırılıb. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin sərəncamına əsasən, ölümündən sonra “Vətən uğrunda” və “Cəbrayılın azad olunmasına görə” medalları ilə təltif olunub.

Zəfər ORUCOĞLU,
Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü

Allah rəhmət eləsin!

Vəli Səmədli, Sultan Quliyev, Aydın Xanəliyev, Piriş Qaraoğlu, Əmir Şahbuzlu Ordubad rayonunun Tivi kəndində yaşayan Sultanovlar ailəsinə Məhəmmədli Sultanovun vəfatı ilə əlaqədar başsağlığı verirlər. Allah rəhmət eləsin!

Dünən ADP İdarə Heyətinin ölkə və beynəlxalq aləmdə baş verən ictimai-siyasi hadisələrin müzakirəsinə dair növbəti toplantısı keçirilib.

Partiyanın mətbuat xidmətindən “Hurriyyet”ə verilən məlumata görə, toplantıda ilk növbədə Rusiyanın Ukraynaya qarşı davam edən işğalçılıq siyasəti, son günlər Ukrayna-Rusiya cəbhəsindəki vəziyyət müzakirə olunub və qeyd edilib ki, Rusiya Ukrayna üzərində qələbə qazanacağı təqdirdə, özünün də çəkinmədən bəyan etdiyi kimi, I Pyotrin imperialist siyasətini davam etdirə bilər. Bu baxımdan, Avropa və Amerikanın Rusiyanın işğalçılıq siyasətinin dayandırılması üçün

ADP Lavrovu fitnəkarlıqda ittiham etdi

Rusiya XİN rəhbərinin Ermənistanla səfəri zamanı Azərbaycanın maraqlarına zidd açıqlama verməsi qətiyyətlə pislənilib

əlavə potensiala baxmalarının lazım olduğu, Rusiyanı işğalçılıq siyasətindən çəkəndirmək üçün Ukraynaya daha ciddi siyasi, iqtisadi və hərbi baxımdan dəstək verməyin vacibliyi qeyd edilib. İdarə Heyəti eyni zamanda Azərbaycan hökumətini də Ukraynaya humanitar yardımını genişləndirməyə çağırıb.

İdarə Heyəti Rusiya prezidenti Vladimir Putinin I Pyotrin 350 illiyinə həsr olunmuş tədbirdə imperiya ambisiyaları ilə çıxış etməsini qətiyyətlə pisləyib, bunu öz ölkəsində korruptsiya və rüşvətxorluqdan, ağır sosial-iqtisadi vəziyyətdən ictimai diqqəti yayındırmaq cəhdi kimi qiymətləndirib. Eyni zamanda, keçmiş SSRİ Respublikalarının rus imperiyasına qarşı səylərinin birləşdirilməsinin vacibliyi qeyd edilib və dünya dövlətlərini Rusiyanın işğalına məruz qalan dövlətlərə siyasi və hərbi dəstəyini gücləndirməyə, 21-ci əsrdə imperialist şüarlarla çıxış edən şəxslərə və dövlətlərə qarşı səylərini birləşdirməyə çağırıb. Müzakirələrdə Rusiyanın imperiya təhdidlərini nəzərə alaraq Türk Dövlətlər Birliyinin vahid ordusunun yaradılmasının zəruriliyi də vurğulanıb.

İdarə Heyəti son zamanlar Rusiya rəsmi və qeyri-rəsmi qurumları, eləcə də rəhbərləri tərəfindən Azərbaycanla separatçılığı təşviq edən fəaliyyətin intensiv xarakter almasını müzakirə edib. Müzakirələrdə Rusiyanın XİN rəhbərinin Ermənistanla səfəri zamanı Azərbaycanın dövlət maraqlarına zidd olan açıqlama verməsi qətiyyətlə pislənilib, bu açıqlamanı Azərbaycanla Ermənistan arasında imzalanması nəzərdə tutulan sülh sazişinin qarşısının alınmasına hesablanmış fitnəkarlıq kimi dəyərləndirib.

İdarə Heyəti belə hesab edib ki, son zamanlar Rusiya tərəfindən Azərbaycanın dövlət maraqlarına qarşı yönələn hərəkətlər Azərbaycan Rusiya və Ermənistan arasında bağlanmış üçtərəfli bəyanatın, o cümlədən cari ilin 22 fevral tarixində Azərbaycanla Rusiya arasında imzalanmış müttəfiqlik bəyannaməsinin tələblərinin kobud şəkildə pozulmasıdır, Rusiya tərəfi imzaladığı sənədlərlə üzərinə götürdüyü öhdəlikləri nəinki yerinə yetirmir, həmən sənədlərə görə üzərinə götürdüyü öhdəliyə zidd fəaliyyət göstərir, bu baxımdan Azərbaycan hökuməti həmin razılaşmalara yenidən baxılmasının mümkünlüyünə baxmalıdır.

İdarə Heyəti Azərbaycanla Ermənistan arasında imzalanması nəzərdə tutulan sülh sazişinin və iki dövlət arasında sərhədlərin müəyyənləşdirilməsinin süni şəkildə gecikdirilməsinə də diqqət çəkib. Qeyd edilib ki, Azərbaycan 10 noyabr 2020-ci il tarixli bəyanatı Ermənistanla tezliklə sülh müqaviləsinin bağlanması şərti ilə imzalayıb, əgər nəzərdə tutulan sülh müqaviləsi süni surətdə gecikdiriləcəksə, Ermənistan tərəfi Azərbaycana qarşı yenidən tərxiatçı, revansist şüarlar səsləndirəcəksə Azərbaycan vaxt itirmədən Xankəndi iqtisadi zonasında anti-terror əməliyyatlar həyata keçirərək, həmin ərazilərdə suverenliyini bərpa etməli və rus “sülhməramlı” qüvvələri

ərazilərimizdən çıxarılmalıdır.

İdarə Heyəti son zamanlar Azərbaycanla Avropa və Qərb münasibətlərinin nizamlanması istiqamətində atılan addımlar fonunda ölkədə bəzi siyasətlərin Qərb və Avropaya qarşı fikirlər səsləndirməsini yolverilməz hesab edib, bunu Rusiyanın siyasi dairələrinin sifarişi ilə atılan addım kimi qiymətləndirib.

ADP VIP sədri Əli Əliyevə qarşı aparılan növbəti məhkəmə prosesinə də münasibət bildirib. İdarə Heyəti belə hesab edib ki, bu məhkəmə siyasi sifarişlidir, qərəzlidir və ölkədə iqtidar-müxalifət arasında münasibətlərin kəskinləşməsinə xidmət edir. İdarə Heyəti ölkə başçısını özünün konstitusion hüquqlarından istifadə edərək Ə.Əliyevin azadlığa buraxılması istiqamətində addımlar atmağa çağırıb.

İdarə Heyəti eyni zamanda “Tərtər cinayətləri”nin araşdırılması ilə məşğul olan hüquq müdafiəçisi İlham Aslanovun övladının toyu ərəfəsində yenidən həbs olunmasını qətiyyətlə pisləyib, hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən övladının toy mərasiminə kobud müdaxiləni Azərbaycan xalqına və milli dəyərlərimizə hörmətsizlik kimi dəyərləndirib, eyni zamanda Azərbaycan hökumətini ölkənin iç sərbətliliyini poza biləcək bu tipli qanunsuz addımlardan çəkinməyə çağırıb.

Hazırladı: RƏŞAD

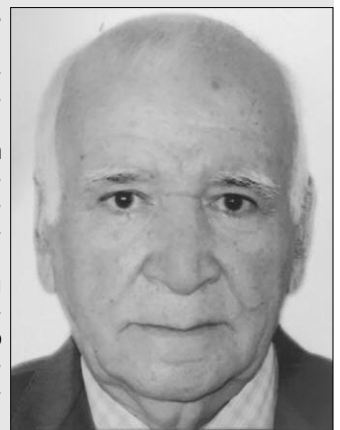
MAAAK Azərbaycan üzrə nümayəndə təyin etdi

Beynəlxalq Akademiya Akkreditasiya və Attestasiya Komitəsi (MAAAK) Azərbaycan Respublikası üzrə öz nümayəndəsini təyin etmişdir.

Belə ki, Rusiya Mühəndislik Akademiyasının həqiqi üzvü, Böyük Britaniya və ABŞ Attestasiya sistemi üzrə texnika elmləri doktoru Rahib Zeynalov MAAAK-ın Azərbaycan üzrə nümayəndəsi vəzifəsinə təyin olunmuşdur.

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının təhsil, elm və mədəniyyət məsələləri üzrə komitəsinin (YUNESKO) VƏ Rusiya federasiyasının Ümumtəhsil və Peşə Təhsili Nazirliyinin Attestasiya hüququ verən Ümumdünya Texnologiya Universiteti (BTU) və Rusiya Federasiyasının Ali təhsil müəssisələri Assosiasiyasının təsis etdiyi MAAAK konkret Nizamnamə əsasında fəaliyyət göstərir.

Həmin Nizamnaməyə uyğun olaraq YUNESKO Beynəlxalq təhsilin standart təsnifatı bazası üzrə, həmçinin Konsaltinq xidməti, elmi dərəcə və elmi adlar almaq üçün attestasiya olunmuş mütəxəssislərin müvafiq sənədlərini, yeni Rusiya Federasiyasının Ədliyyə Nazirliyi və Xarici İşlər Nazirliyi tərəfindən təqəddirilmiş MAAAK diplomunun (MAAAK-ın təqdimatı üzrə) təqdim olunması ilə əlaqədar bütün sahələrdə və səviyyələrdə kompleks məsələlərin prinsipial həllinə yönəlmiş fəaliyyəti həvalə edilmişdir.

Əlaqə telefonu: (050) 329 06 47 / WhatsApp: (055) 613 46 74. Rahib Zeynalov

Bugünkü sayımızda Azərbaycan Demokrat Partiyasının (ADP) sədri Sərdar Cəlaloğlu ilə Rusiya-Ukrayna müharibəsinin gedişatı və onun sonu, NATO-nun prosesə müdaxilə imkanları, Rusiyanın beynəlxalq nüfuzunun zədələnməsi, Yunanistanın Lozanna və Paris sülh müqavilələrinə zidd olaraq adaları silahlandırması və digər önəmli məsələlərlə bağlı söhbətləşdik.

“Rusiyanı bir qədər də tükəndirmək lazımdır ki, nəinki hücum, hətta müdafiə qabiliyyətini itirsin”

- Hazırda Rusiya-Ukrayna müharibəsinin 111-ci gününü yaşamaqdayıq. Sizcə, savaş hələ nə qədər davam edəcək?

- Savaşın tezliklə bitəcəyini gözləmək olmaz. Çünki proqnozlara görə, ABŞ Konqresinin “Ukrayna demokratiyasının müdafiəsi üzrə Lend-Liz Aktı” avqust ayında işə düşəcək. Beləliklə, əgər Ukrayna əsas silahları və digər zəruri dəstəyi o vaxt alacaqsa, deməli müharibə ondan sonra şiddətlənəcək. Yəni, payıza doğru savaş daha da alovlanacaq. Odur ki, müharibənin bitməsinin ancaq bir yolu var ki, o da Rusiyanın öz ambisiyalarından imtina etməsidir. Lakin Vladimir Putinin 1-ci Pyotrun 350 illiyinə həsr olunmuş tədbirdəki çıxışına baxdıqda məlum olur ki, Rusiya orta əsrlərdəki 4-cü İvanın apardığı siyasəti yeni dövrdə təzədən həyata keçirmək istəyir. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, bu, yalnız Ukrayna ilə məhdudlaşacaq plan deyil. Putinin İsveçin adını çəkməsi, 25 illik müharibəni xatırlatması bir daha onu göstərir ki, Ukraynadan sonra Rusiyanın hədəfində İsveç, Polşa, Orta Asiya və Cənubi Qafqaz respublikalarıdır. Yəni, bu ölkələr Rusiyanın potensial işğalına məruz qala bilər. Müasir dövrdə bu cür imperialist dövlətin yaradılması, dünyaya meydan oxunması, bütün milli sərvətin silahlanmaya sərf olunması mümkün deyil. Çünki bu gün o qədər çox nüvə başlıqları, cürcüclü müasir silahlar var ki, qloballaşan dünyada bu cür tendensiyalara imkan verilməyəcək. Bütün bunlar onu deməyə əsas verir ki, Rusiyaya öz ambisiyalarını həyata keçirməyə imkan verilməyəcək. Ukrayna isə öz növbəsində, avqustdan etibarən Rusiyanın qarşısını daha sərt şəkildə almağa başlayacaq. Hələlik isə Ukrayna öz gücü ilə Rusiyanın qarşısını ala bilər. Bu səbəbdən də Qərb və NATO Ukraynaya hərbi texnika və digər zəruri dəstəyi versə də, açıq şəkildə prosesə müdaxilə etmir. Amma Rusiya işğalçılıq siyasətini genişləndirərsə, o zaman NATO da prosesə birbaşa müdaxilə edəcək. Yeri gəlmişkən, onu da qeyd edim ki, ABŞ-ın Avropadakı quru qoşunlarının keçmiş komandanı, general-leytenant Ben Hoces Ukraynaya qarşı müharibə zamanı Rusiya ordusunun özünün hücum potensialını itirdiyini və daha iri əməliyyatlar aparmaq imkanının olmadığını bəyan edib. Fikrimcə, Rusiyanı bir qədər də tükəndirmək lazımdır ki, nəinki hücum, hətta müdafiə

"Payıza doğru Rusiya-Ukrayna savaşı daha da şiddətlənəcək"

Sərdar Cəlaloğlu: "Ukraynadan sonra İsveç, Finlandiya, Polşa, Orta Asiya və Cənubi Qafqaz respublikaları Rusiyanın işğalına məruz qala bilər"

qabiliyyətini itirsin. Ancaq bu halda Rusiya ordusunu Ukrayna ərazisindən çıxarmaq mümkündür.

“Müstəqillik günü münasibəti ilə dünyada cəmi 7 ölkə Putini təbrik edib ki, bu da Rusiyanın beynəlxalq nüfuzunun ciddi şəkildə aşağı düşdüyünü göstərir”

- Qərb, əsasən də NATO nədən Ukraynanın tələb etdiyi silahları vermir?

- Açıq deyim ki, Ukraynanın silahlarla bağlı tələbləri realıqdan yuxarıdır. Qərb də bunu nəzərə alır. ABŞ Ukrayna ərazisində gedən müharibəni çox dəqiqliyi ilə izləyir və incələyir. Belə ki, ABŞ-ın Rusiyanın taktika və strategiyası ilə bağlı, yeni qoşunların yerləşməsi, texnikaların cəlb edilməsi, hətta planları ilə əlaqədar dəqiq məlumatı var. Odur ki, ABŞ ona uyğun planlı şəkildə Ukraynanı silahlandırır. Yəni, Ukraynaya birdən-birə hədsiz sayda silah vermək olmaz. O zaman Ukrayna özü dünya üçün real bir təhlükəyə çevrilə bilər. Bir çoxları məhz bu məsələləri anlamaqda çətinlik çəkir. Halbuki, bu gün Ukraynanın əlində olan silahlar, Rusiyanın apardığı əməliyyatlar Ukraynanın xeyrinədir. Hətta son günlər Ukrayna bəzi yerlərdə ərazilərini azad etmək istiqamətində ciddi addımlar atır, Rusiya isə artıq 12-ci generalını qurban verib, çoxlu sayda canlı və texnika itkisi var. Bundan başqa, Rusiya iqtisadi cəhətdən blokada ilə alınıb, beynəlxalq ictimaiyyət arasında olan-qalan nüfuzunu itirib. Məsələn, Rusiya Günü, yeni Rusiya Federasiyasının müstəqillik

günü münasibəti ilə dünyada cəmi 7 ölkə Putini təbrik edib. Onlardan da 4-ü keçmiş SSRİ respublikalarıdır. Bütün bunlar Rusiyanın beynəlxalq nüfuzunun ciddi şəkildə aşağı düşdüyünü göstərir. İndiki mərhələyə qədər cərəyan edən prosesləri göz önünə aldıqdan sonra belə düşünürəm ki, artıq Ukraynanın qalib gəldiyini deyə bilərik. Bir dövlət ki, planlaşdırdığı əməliyyatı 48 saat ərzində yerinə yetirəcəyini bəyan etməsinə baxmayaraq, 3 aydır həmin planın heç 100-də 1-ni yerinə yetirə bilməyibse, deməli məğlub olub.

“Rusiya Ukraynadan bir qarış belə, torpaq qopara bilsə, uzun illər dünyanın sülh və əmin-amanlığını təhdid edəcək”

- Sərdar bəy, NATO-nun baş katibi Yens Stoltenberq bildirib ki, Ukraynada sülh mümkündür, yəqinə məsələ onun Ukraynaya hansı ərazi güzəştləri bahasına başa gələcəyidir. Ukraynanın ərazilərindən imtina edəcəyini, sülh naminə torpaqlarını Rusiyaya güzəştə gədəcəyini düşünürsünüz mü?

- Təbii ki, əgər Ukrayna birtərəfli qaydada sülh, müharibənin dayanmasını istəyirsə, o zaman ərazilərinin bir hissəsindən imtina etməlidir. Lakin bu cür alçaldıcı sülh Ukraynaya lazım deyil. Ümumiyyətlə, ədalətli müharibə ədalətsiz sülhdən yaxşıdır. Hər bir sülhün dəyərinə baxmaq lazımdır. Əgər o baha başa gəlsə, elə sülh heç kəsə lazım deyil. Odur ki, Ukrayna heç vaxt bu cür alçaldıcı sülhü qəbul etməz. Bundan baş-

"Rusiya işğalçılıq siyasətini genişləndirərsə, o zaman NATO da prosesə birbaşa müdaxilə edəcək"

qa, o da məlumdur ki, Rusiya Ukraynadan müəyyən ərazi qoparmaqla dayanan deyil. Əksinə, bundan sonra Rusiyanın iştahı daha da qabaracaq. Çünki Rusiya Ukraynadan bir qarış belə, torpaq qopara bilsə, bu, o deməkdir ki, Rusiya uzun illər dünyanın sülh və əmin-amanlığını təhdid edəcək.

“Mənə elə gəlir ki, Putin gedəcəyi təqdirdə Rusiyada heç bir lider onun siyasətini davam etdirməyəcək”

- Necə düşünürsünüz, Putinin ölümü həm Rusiya daxilində, həm də Rusiya-Ukrayna savaşında ciddi dəyişikliklərə səbəb ola bilər?

- Adətən liderlərin hakimiyyətdən getməsiylə həmin liderlərin həyata keçirmək istedikləri ideyalar onlarla birlikdə dəfn olunur. İnəmirəm ki, Putindən başqa onun ətrafındakı kimlərsə bu cür avantürist ideyalarla silahlanıblar. Putinin həm dövlət təhlükəsizlik orqanlarından gəlməsi, həm də idmançı psixologiyası onun bu cür iştaha düşməsinə gətirib çıxarıb. Mənə elə gəlir ki, Putin gedəcəyi təqdirdə Rusiyada heç bir lider onun siyasətini davam etdirməyəcək.

“Putin özünü beynəlxalq hüquqdan kənara çıxan avtoritar rejim lideri kimi aparır”

- Belə bir fikir səsləndirilir ki, Fransa və Almaniya hakimiyyəti Ukraynanın qələbəsinə, Rusiya prezidenti Vladimir Putinin məğlubiyyətindən qorxur. Çünki Ukraynanın qələbəsi beynəlxalq münasibətlərin bütün strukturunu, Avropanın təhlükəsizlik strukturunu dəyişəcək. Siz bu mövqe ilə razısınız mı?

- Əvvəla, Rusiyanın tam məğlubiyyəti bu ölkənin dağılması deməkdir. Rusiyanın dağılması isə dünya üçün də çox ciddi problemlərə səbəb ola bilər. Buna görə də heç kəs Rusiyanın məhv olmasını istəmir. Hamı istəyir ki, Rusiya da başqa dövlətlər kimi beynəlxalq hüquq çərçivəsində mövcud olsun. İndiki halda isə Putin özünü beynəlxalq hüquqdan kənara çıxan avtoritar rejim lideri kimi aparır. Təhlükə məhz bununla bağlıdır. Əgər Putin də beynəlxalq hüquq normalarına əməl etsə, BMT-nin qərarlarına hörmət etsə, beynəlxalq

xalq ictimaiyyətin tövsiyələrini qulaqardına vurmasa, işğalçılıq siyasətindən əl çəksə, o zaman həm Rusiya, həm də dünya üçün problem qalmayacaq. Putin bəhanə gətirir ki, guya orda rusların hüquqları pozulur. Guya Rusiya ərazisindəki rusların hüquqları Ukraynadakı ruslardan çoxdur?! Hazırda Rusiyada çoxlu sayda xalq yaşayır və onların bir çoxu mədəniyyətdən, dinindən və dilindən məhrum edilib, assimilyasiya olunub. Buna baxmayaraq, Rusiya Ukraynanı məcbur edir ki, orda yaşayan ruslara əlavə səlahiyyət, rus dilinə isə dövlət dili statusu verilsin. Təbii ki, bu da kökündən yanlış, beynəlxalq hüquqa zidd tələbdir.

“ABŞ-ın da maraqlarına uyğundur ki, Türkiyə super güc iddiasından imtina etsin, bəzi bölgələrdə öz təsirlərini zəiflətsin, çünki...”

- Yunanistanın 1923-cü il Lozanna və 1947-ci il Paris sülh müqavilələri ilə şərti olaraq ona verilmiş adaların statusunu pozması, adaları silahlandırması Yunanistanla Türkiyə arasında savaşa səbəb ola bilər? Əgər bu, baş versə, onda ABŞ tərəflərdən hansının yanında olacaq?

- Düşünürəm ki, Yunanistanla Türkiyə arasındakı münasibətlər müharibə vəziyyətinə gətirib çıxarmayacaq. Çünki Yunanistanın Türkiyə ilə müharibə etmək şansı yoxdur. İkincisi, Türkiyə NATO üçün çox əhəmiyyətli partnyordur. Xüsusilə də Rusiyanın davranışları Türkiyənin əhəmiyyətini, onun rolunu bir qədər artırır. Həm də vaxtilə Yunanistan Türkiyənin razılığı ilə NATO-ya üzv olub. Bu baxımdan, düşüncümürəm ki, tərəziyə qoyulsa Yunanistan ağır gəlsin, Türkiyəyə qarşı o müdafiə olunsun. Sözsüz, ABŞ-ın da maraqlarına uyğundur ki, Türkiyə super güc iddiasından imtina etsin, bəzi bölgələrdə öz təsirlərini zəiflətsin. Çünki bu gün Türkiyənin təsirinə gücləndiyi bölgələrdə ABŞ-ın maraqları daralır, təsir gücü zəifləyir. Odur ki, ABŞ yunanların maraqları baxımından deyil, məhz öz maraqları baxımından Yunanıstanı dəstəkləyir. Lakin istənilən halda Türkiyə ilə Yunanıstanı bir tərəziyə qoymaq mümkün deyil. ABŞ özü də bunu yaxşı bilir.

Söhbətləşdi:
Vazeh BƏHRAMOĞLU

2020-ci ilin payızında, Qarabağda 44 günlük müharibənin bitməsinə ən azı 10 gün qalmış ABŞ Rusiyanın bölgəyə "sülhməramlı"lar yerləşdirmək planlarından xəbər tutub. Vaşinqton alternativ variant kimi Skandinaviya ölkələrindən sülhməramlıların regiona yerləşdirilməsini təklif edib. Lakin bu təklif rədd edilib.

İsveçin "Blankspot" portalı bu haqda sənədləri ortaya çıxarıb. Nəşr 2020-ci ilin payızında, müharibə zamanı və hərbi əməliyyatlar başa çatdıqdan sonra İsveç Xarici İşlər Nazirliyindən Ermənistan və Azərbaycan nümayəndələri arasında aparılan danışıqların protokollarını, həmçinin ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrləri ilə yazışmaları tələb edib.

Nəticədə "Blankspot" 6 sənəd ala bilib. Bunlar aşağıdakılardır:

1. Atəşkəs bəyanatının imzalanmasından bir həftə əvvəl, 2 noyabr 2020-ci il tarixində Minsk Qrupunun Amerika nümayəndə heyəti ilə elektron poçt yazışmaları.

2. Atəşkəsdən üç gün sonra, 12 noyabr 2020-ci il tarixində Ann Lindeninin Minsk Qrupundan istəyi üzrə təşkil olunan brifinq.

3. İsveçin Azərbaycandakı səfirinin 25 noyabr 2020-ci il tarixində Xarici İşlər Nazirliyində brifinqi. Bu, İsveçin ATƏT-ə sədrliyindən əvvəl olub.

4. 2021-ci ildə - ATƏT-in sülh danışıqlarına başlanılması olduğu 14-15 mart tarixlərində Ann Lindeninin Azərbaycana səfərinin xülasəsi.

Qarabağ haqda məxfi sənədlər üzə çıxdı

ABŞ Qarabağda "rus sülhməramlıları"nın əvəzinə, skandinaviyalıları yerləşdirmək istəyib...

5. Ann Lindeninin eyni məqsədlə 16 mart 2021-ci ildə Ermənistan səfərinin xülasəsi.

6. Ann Lindeninin Ermənistan və Azərbaycan səfirləri ilə sülh danışıqlarının davam etdirilməsi ilə bağlı danışıqlarının xülasəsi, 13 may 2021-ci il.

Sənədlər müharibə edən tərəflərlə ATƏT arasında etimad problemlərini ortaya qoyur. Məlumatlar onu da göstərir ki, ATƏT Rusiyanın "Dağlıq Qarabağ"dakı mövcudluğunu 2009-cu ildə keçirilmiş əvvəlki sülh danışıqlarına (Madrid prinsiplərinə uyğun olaraq) uyğun hesab edir.

Bundan əlavə, sənədlər ATƏT çərçivəsində ilkin sülh danışıqlarının necə inkişaf etdiyini göstərən qrafik rolunu oynayır.

Müharibənin son mərhələləri ilə bağlı birinci sənəddə (2 noyabr

2020-ci il) İsveçin Minsk Qrupunun həmsədrləri (Fransa, Rusiya və ABŞ) və ATƏT sədrinin şəxsi nümayəndəsi Anjey Kasprşik ilə danışıqlara başladığı bildirilir. Sonuncu ATƏT-ə sədrlik dövründə Ann Lindeninin ən yaxın müşaviri kimi fəaliyyət göstərmiş.

Yazışmalardan belə görünür ki, amerikalı həmsədr Endryu Şofer Ann Lindeninin İsveç sədrliyi dövründə Minsk Qrupunun indiyədək tutduğu xəttə sadiq qalacağına əmin olmaq istəyib.

Digər məsələlərlə yanaşı, Rusiya ordusunun əvəzinə, Skandinaviya sülhməramlı qüvvələrinin yaradılması məsələsi də qaldırılıb. Minsk qrupunun amerikalı həmsədri vurğulayıb ki, Rusiya öz "sülhməramlı" kontingentini yerləşdirməyi planlaşdırır. Birləşmiş Ştatlar alternativ tapmağa və ya

Ann Linde Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə danışıqları zamanı

heç olmasa uzunmüddətli perspektivdə bu məsələni reallaşdırmağa üstünlük verib.

Endryu Şofer

Noyabrın 12-də, Rusiyanın yardımı ilə Ermənistan və Azərbaycan arasında atəşkəs sazişinin imzalanmasından üç gün sonra Ann Linde Minsk Qrupundan brifinq istəyib.

Brifinqdə amerikalı həmsədr bildirib ki, tərəflər bu addımı atmağa "həqiqətən" hazır olana qədər onlar arasında sülh danışıqlarına başlamaq əbəsdir. Həmçinin vurğulanır ki, bu məqamlar məxfi olsa da, "bir neçə ümumi məqam" var.

Sənəddə qeyd edilir ki, Rusiya "sülhməramlı" qüvvələrinin yerləşdirilməsi ATƏT çərçivəsində razılaşdırılmış 2009-cu il Madrid prinsiplərinə uyğundur. Sənəddə həmçinin Skandinaviya sülhməramlı qüvvələri ideyasından sonradan imtina edildiyi bildirilir. Bu, əsasən, Ann Lindeninin qeyd etdiyi kimi, "İsveç neytral deyil, bloka daxil olmayan ölkədir" bəhanəsi ilə bağlıdır. Bundan əlavə, o əlavə edir: "Biz gələcək sorğuları diqqətlə nəzərdən keçirməliyik, bu, vaxt aparan bir prosesdir".

Hazırladı: KƏNAN

"Rəis müavini Zülfüqar Orucov qardaşımı təhdid edirdi..."

Xəbər verdiyimiz kimi, Yardımlı rayon sakini, 1975-ci il təvəllüdlü Rövşən Əliyev rayon polis şöbəsində ölüb. "Hurriyyet" in əldə etdiyi məlumata əsasən, müharibə veteranı olan R.Əliyev narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsində şübhəli bilinərək, polis şöbəsinə gətirilib.

Rəsmi mənbələr iddia edir ki, onun üzərindən satış məqsədilə külli miqdarda narkotik vasitə aşkar edilib. İlk dindirmə zamanı R.Əliyevin halı qəfildən pisləşib, polis əməkdaşları təcili yardım çağırıblar. Bütün cəhdlərinə baxmayaraq, o, dünyasını dəyişib.

Qeyd edək ki, mərhumun yaxınları Rövşən Əliyevin polis şöbəsində zorakılığa məruz qaldığını iddia edir. Bununla bağlı "Hurriyyet"ə danışan yaxınları bildirir ki, kifayət qədər sağlam insan olan R.Əliyevin guya şöbədə dindirmə zamanı öldüyü haqda açıqlamalar həqiqətə uyğun deyil. Onun ağır fiziki və psixoloji işgəncələr nəticəsində öldüyü güman edilir.

Hadisənin tam təfərrüatlarını öyrənmək üçün mərhum Rövşən Əliyevin qardaşı Rasim Əliyevlə əlaqə saxladığımız. O, bildirdi ki, qardaşını şərhlərək həbs edən polis əməkdaşları mənzilə hücum edərək, anasına və qardaşının həyat yoldaşına xəsarətlər yetiriblər:

Yardımlının polis əməkdaşları müharibə veteranına acımədilər; Rövşən Əliyev "narkotik alverçisi" adı altında şərhlənərək öldürüldü

"Qardaşım Əliyev Rövşən Yardımlı Polis Şöbəsinin rəis müavini Zülfüqar Orucov bir neçə vaxtdır təhdid edirdi. O, qardaşıma deyirdi ki, mənə ayda 1500 manat aylıq ver, mənim üçün narkotik sat. Qardaşıma isə buna görə Zülfüqar Orucova etirazını bildirmişdi. Mərhum qardaşım onun səsinə yazmışdı. Deyirdi ki, bir də ona belə təkliflər gələrsə Zülfüqar Orucovun səsiyazısını yayaq. Zülfüqar Orucov, Vüqar Bəhmənov, Ramin və Səfər Nuriyev adlı polis əməkdaşları 2021-ci il avqustun 30-da, gecə saat 2 radələrində qardaşımın yaşadığı evə basqın ediblər. Anama və qardaşımın həyat yoldaşına xəsarət yetiriblər. Qardaşım həmin gün Bakıda

olub. Onu ələ keçirə bilmədikləri üçün polis əməkdaşları Yardımlı sakinlərinin yaşadığı evlərə basqın ediblər. Dörd nəfəri polis şöbəsinə aparıb, onları döyərək işgəncə veriblər. İşgəncə etdikləri şəxslər guya qardaşımın narkotik aldığı yeri yazmışdılar. Biz bununla bağlı şikayətlər etdik. Qardaşıma şər-böhtan atıldığı sübuta yetirildi. Yardımlı məhkəməsinə qardaşımın günahsızlığı sübuta yetirildi və bəraət aldı. Biz bundan sonra qardaşıma şər-böhtan atan polis əməkdaşlarını məhkəməyə verdik. Zülfüqar, Səfər, Vüqar və Ramin adlı polis əməkdaşları barəsində hüquq-mühafizə orqanlarının cavab vermələrini tələb etdik".

Rasim Əliyevin sözlərinə görə, sözügedən polis əməkdaşları qardaşını Yardımlıda yerləşən çayxananın önündə əvvəlcə vəhşicəsinə döyüb, sonra isə avtomobilə mindirərək qaçıırıblar. Nəticədə, Polis şöbəsinə aparılan Rövşən Əliyevin az sonra ölüm xəbəri gəlib: "Onlarla bağlı iki məhkəmə prosesi keçirildi. Birinə gəlmədilər, ikinci görüşə isə gəldilər, amma boyunlarına almadılar. Məhkəmə öz işini davam etdirməsini açıqladı. Bundan sonra Səfər Nuriyev, Zülfüqar Orucov və Vüqar Bəhmənovun qardaşıma qarşı təhdidləri başladı. Mənim özümə Zülfüqar və Vüqar mayın 13-də "Rövşən narkotiklə yüklənəcəyik" deməsinin, bununla

yanaşı, qardaşım Rövşənə də bunu demələrinin sübutları var. İyunun 1-i saat 19.06-da qardaşım Rövşən rayon mərkəzində yerləşən çayxananın qabağında Əliyev Nazimlə söhbət etdiyi zaman ona hücum edərək vəhşicəsinə döyüblər. Daha sonra isə maşına atıb qaçıırıblar. Saat 19.23 radələrində isə qardaşımın öldürülməsi xəbərini bizə rayon sakinlərindən biri zəng edərək dedi. Qardaşım qaçırılan vaxtı Yardımlı prokuroruna yaxınlaşıb yalvardım ki, işgəncəni dayandırın. Rayon prokuroru Bəhruz İbrahimov mənə açıqca bildirdi ki, polisin işinə qarışmağa səlahiyyəti yoxdur. Mənə rayon polis şöbəsinə getməyimi bildirdi. Təəssüf ki, heç bir tədbir görülmədi".

Qeyd edək ki, mərhum Rövşən Əliyevin yaxınları polislərin təqsirli olduğunu sübuta yetirmək üçün əllərində yetərincə faktların olduğunu iddia edirlər. Redaksiyamıza göndərilən meyitin fotolarından da görünür ki, Rövşən Əliyevin bədəninə ağır işgəncə izləri var. Vətəndaşları şərhlərək həbs edən bu cür polis əməkdaşlarının əməlləri Daxili İşlər Nazirliyinin və Baş Prokurorluğun rəhbərliyi tərəfindən ciddi nəzarətə götürülməli və bütün təqsirkarlar cəzasını almalıdır. Görünür, azğınlaşmış polis əməkdaşları ağır işgəncələrlə üz-üzə qalan müharibə veteranına zərər qədər də olsa acımayıblar.

YƏHYA

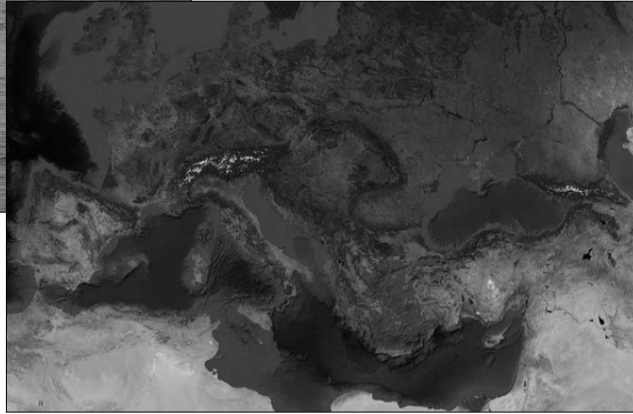
Yunanıstanda müharibə xofu

Türkiyənin “adaları silahsızlaşdırmaq” üçün savaşa başlayacağı tarix açıqlandı...

“Onların belə bir addım atacağını da gözləmirik. Onların Türkiyəyə hücum etmə ehtimalı az olduğundan, başqa sözlə, biz belə bir təhlükə hiss etmədiyimiz üçün hərbi addım atmağı planlaşdırmırıq”.

Yunanıstanda isə Türkiyənin “adaları silahsızlaşdırmaq” üçün mümkün hərbi əməliyyatının başlamasına səbəb olaraq beş tarixi qeyd

“Yunanıstanı qeyri-hərbi statusa malik adaların hərbiləşdirilməsini dayandırmağa və beynəlxalq müqavilələrə uyğun hərəkət etməyə çağırıq. Mən zarafat etmirəm, ciddiyəm”.

Bunu Rəcəb Tayyib Ərdoğan “E-FES-2022” təlimlərində deyib. Ankaranın bu narahatlığı Türkiyə ərazisi yaxınlığında yerləşən adalarda hərbi mövcudluğunu gücləndirən həm Yunanıstana, həm də ABŞ-a inamsızlıqdan qaynaqlanır.

Egeyin bir parçası olduğu Şərqi Aralıq dənizi getdikcə gərginlik zonasına çevrilir və dünyanın geosiyasi baxımdan “doymuş nöqtəsinə” çevrilir. Burada Türkiyə, Yunanıstan, Fransa, İtaliya və Misir donanmaları var. Qara dənizdən Aralıq dənizinə və əksinə ticarət yolları buradan keçir. Üstəlik də, Yaxın Şərqi və Şimali Afrikadan Cənubi Avropaya və Balkanlara qaçaqmalçılıq axını - silahlar, muşdlular, qaçqınlar üçün də “əlvərişli yol” hesab olunur. Həmçinin, Liiviya və Suriya ətrafında xarici oyunçuların hərbi-siyasi maraqları da məhz burada kəşişir.

Vaşinqtonun maliyyə yardımı ilə yunanlar indi “demilitarizasiya olunmuş” adalarda 3 hərbi hava bazası, 8 dəniz bazası, 5 radar kompleksi, 70 ümumi təyinatlı hərbi baza və 86 hərbi post yerləşdiriblər. Lakin Birləşmiş Ştatlar burada öz iştirakını gözə soxmur - ona görə də, təcili olaraq yeni maraqlar balansını yaratmağa çalışır.

1923-cü ilin Lozanna müqaviləsinə, eləcə də 1947-ci il Paris müqaviləsinə uyğun olaraq Lemnos, Samothrace və Şərqi Egey adaları (Lesvos, Sakız, Samos, Nikariya) və Dodecanese (Stompalia (Astypalea / Stampalia), Rodos), Halki, Scarpan-to, Kasos, Piskopis, Nisyros) Kalymnos, Leros, Patmos, Lipsos, Symi, Kos və Meis adasına heç bir silahlı qüvvə yerləşdirməməlidir, əsasən keşikçiləri olan polislerden başqa.

Reallıqda isə yunanlar bu “hərbi-sizləşdirilmiş” adalarda hazırda 3 hərbi hava bazası, 8 hərbi dəniz bazası, 5 radar kompleksi, 70 ümumi təyinatlı hərbi baza və 86 hərbi post yerləşdiriblər. Üstəlik, qeyd etdiyimiz kimi, onlar hər şeyi belə hallarda Ankaradan çox Afinaya kömək etməkdən məmnun olan Vaşinqtonun maliyyə yardımı ilə ediblər.

“Bəs, yunanları kimə qarşı belə silahlandırırırsınız” sualını kifayət qədər əsaslı şəkildə verən Türkiyənin mövcud durumdan son dərəcə narahat olması tamamilə təbiidir. Və Ankara dəqiq cavab da almır. Artıq məsələ BMT müstəvisinə çıxarılıb, qaradaş ölkə artıq iki məktub göndərərək vəziyyətin araşdırılmasını xahiş edib.

Müharibə təbirləri daha yüksək səslənsə də, yüksək rütbəli türk mənbələri bildiriblər ki, “Türkiyə təcavüzkar siyasət yürütməyəcək. Biz diplomatiya aparmaq istəyirik. Türkiyə adalara qoşun yeritmək niyyətində deyil, çünki bunun üçün bir təhlükə görmür”.

Üstəlik, türk mənbələri bu fikridir ki, hazırkı vəziyyətdə Yunanıstanın silahlı adalar ərazisindən Türkiyəyə hücum etməsi dəlilik olardı:

edirlər.

Birincisi, iyulun 20-də Kiprdə sülhməramlı əməliyyatın 1-ci mərhələsinin ildönümü - Atilla Hərəkatı;

İkincisi, 24 iyul - Lozanna müqaviləsinin imzalanmasının ildönümü;

Üçüncüsü, 6 avqust - eksklüziv iqtisadi zona haqqında Yunan-Misir sazişinin imzalanmasının ildönümü;

Dördüncüsü, 14 avqust - Kipr əməliyyatının ikinci mərhələsinin ildönümüdür.

Beşincisi, 30 avqust - 1922-ci ildə Türkiyənin Yunanıstan üzərində qələbəsi günü.

Amma yunan jurnalistlər nə qədər narahat görünərsə də, nə qədər müharibə təbirləri çılsalar da, silahlı qarşıdurma ehtimalı son dərəcə aşağıdır. Nə Ankara, nə də Afina bu ehtimalı ciddi şəkildə nəzərdən keçirmir. Yeri gəlmişkən, bu, həm Avropada, həm də NATO-da yaxşı başa düşülür. Odur ki, onların maksimum reaksiyası hər şeyin yaxşı olacağı haqda tərəflərə çağırışlarıdır.

Ü. Şükürova

Rusiyanın nüvə silahından istifadə ehtimalı indi daha böyükdür...

Stokholm Beynəlxalq Sülh Araşdırmaları İnstitutundan şok açıqlama

“Ukraynada Rusiya prezidenti Vladimir Putinin diktatura rejiminin başladığı müharibə nüvə dövlətləri arasında gərginliyi artırır. Beləliklə, bu gün dünyada nüvə silahından istifadə riski “Soyuq müharibə”dən bəri ən yüksək həddə çatıb”. Bu barədə Stokholm Beynəlxalq Sülh Araşdırmaları İnstitutunun (SIPRI) “təhlükəli silahlar”la bağlı illik xülasəsində dərc edilib.

SIPRI-nin məlumatına görə, “nüvə klubu”nun bütün üzvləri - Rusiya, ABŞ, Böyük Britaniya, Fransa, Çin, Hindistan, Pakistan, İsrail və Şimali Koreya qarşısındakı illərdə döyüş başlıqlarının sayını artırmaq niyyətindədirlər və onların nüvə arsenalalarını modernləşdirirlər.

“Son bir ildə həm nüvə silahlarına nəzarət, həm də nüvə tərkiləyi sahəsində əhəmiyyətli irəliləyişlərin əldə edilməsinə baxmayaraq, nüvə silahından istifadə riski hazırda soyuq müharibənin qızğın vaxtından bəri hər zaman olduğundan daha yüksək görünür”, - SIPRI direktoru Dan Smith bildirib.

SIPRI kütləvi qırğın silahları proqramının direktoru Vilfred Vanq da bu fikirdədir ki, dünyanın bütün nüvə gücləri öz arsenallarını artırır və ya təkmilləşdirir.

“Əksər ölkələr nüvə ritorikasına və nüvə silahlarının hərbi strategiyalarında oynadığı rola getdikcə daha çox yer ayırır. Bu, çox narahatedici tendensiyaadır”, - deyir o bildirib.

SIPRI eksperti Hans Kristensenin sözlərinə görə, soyuq müharibənin bitməsindən bəri davam edən nüvə silahlarının azaldılması prosesinin başa çatdığına dair “açıq əlamətlər var”.

2022-ci ilin yanvar ayına olan məlumata əsasən, yerləşdirilmiş nüvə başlıqlarının sayına görə lider ölkələr bunlardır:

ABŞ - 1744 (ehtiyatla birlikdə - 3708);

Rusiya - 1588 (4477);

Fransa - 280 (290);

Böyük Britaniya (2021-ci ildə ölkə nüvə başlıqları haqqında məlumatları dərc etməkdən imtina edib) - 120 (180).

Pakistanın da nüvə anbarı var - 165 döyüş başlığı, Hindistan - 160, İsrail - 90 və Şimali Koreya - 20.

Bununla bağlı xatırlatmaq yerinə düşər ki, artıq Ukraynaya qarşı müharibənin başlamasının üçüncü günündə Putin nüvə qüvvələrini yüksək hazırlıq vəziyyətinə gətirmişdi.

SIPRI onu da xatırladır ki, Rusiya dünyanın ən böyük nüvə arsenalına malikdir, ümumilikdə müxtəlif məhsuldarlığa malik 5977 nüvə başlığı var ki, bu da ABŞ-dan təxminən 550 ədəd çoxdur. Və birlikdə Rusiya və Amerika dünyadakı bütün döyüş başlıqlarının 90%-dən çoxuna sahibdir. Bununla belə, SIPRI-nin qeyd etdiyi kimi, yaxın gələcəkdə 300-ə yaxın yeni raket buraxılış qurğusunu istifadəyə vermək niyyətində olan Çin onları üstələməyə can atır.

SIPRI-nin məlumatına görə, 2021-ci ilin yanvarından 2022-ci ilin yanvarına qədər döyüş başlıqlarının ümumi sayı 13.080-dən 12.705-ə düşsə də, onlardan ən azı 2.000-i daim yüksək hazırlıq vəziyyətindədir.

İnstitutun qeyd etdiyi kimi, ehtiyatların azalması Rusiya və ABŞ-ın köhnəmiş sistemləri sıradan çıxarması və istifadəyə yararlı döyüş başlıqlarının sayının eyni səviyyədə qalması ilə bağlıdır. Bununla belə, SIPRI arsenalının növbəti onillikdə daha da artacağını proqnozlaşdırır.

RƏŞAD

Əsərli elm - elimli əsər

Məlumdur ki, Naxçıvan memarlıq məktəbi Azərbaycan mədəniyyəti tarixində, Azərbaycan memarlıq mədəniyyəti isə dünya memarlıq tarixində çox yüksək yerlərdən birini tutur. Bu gün memarlıq mədəniyyətimizə çox sayda əsərlər həsr olunsa da, hələ də bu sahədə öyrənilməsinə gözləyən çoxlu məsələlər vardır. Buna görə də memarlığımıza həsr olunmuş hər bir əsər milli mədəniyyətimizin öyrənilməsi və tanıdılmasında ciddi xidmət kimi qiymətləndirilməlidir. Bu baxımdan, Naxçıvan Dövlət Universiteti Melorasiya və Geodeziya Mühəndisliyi kafedrasının əməkdaşları - memarlıq üzrə fəlsəfə doktoru Qadir Əliyevin, Baxşəli Mazanovun və Heydər Əsədovun "Orta əsr Naxçıvan türbələrinin memarlıq xüsusiyyətləri və konstruksiyalarının hesablanması" adlı monoqrafiyaları, məncə, Azərbaycan memarşünaslıq elmində ciddi töhfə kimi dəyərləndirilməlidir.

(Əvvəli ötən saylarımızda)

Məlumdur ki, ilk dəfə rəqəmlərə simvolik mənə verən eramızdan əvvəl yaşamış pifaqorçular olmuşdur. Sonralar rəqəmlərin simvollaşdırılması - onlara sakramental mənə vermək numerologiya elmini meydana çıxarmışdır. Bu elm rəqəmlərin yalnız riyazi deyil, həm də sakramental-mistik xassələri olduğunu qəbul edir və bu xassələri öyrənərək onlar əsasında dünyanı dərk etməyə cəhd edir. Pifaqor öz elmini iki hissəyə - Rəqəmlər haqqında elm (cəbr və musiqi) və Miqdar nəzəriyyəsinə (həndəsə və astronomiya) ayırmışdır. Pifaqora görə, rəqəmlər sadəcə hesablama vasitəsi deyil, ilk növbədə real həyat üsuludur. Pifaqor deyirdi: "Rəqəmlər hər bir insanın yaradılış səbəbini, onun həyatının missiyasını, taleyini müəyyən edir".

Yuxarıda makrokosmosla mikrokosmosun analogiya təşkil etdiyini qeyd etmişdik. Buradan da aşağıdakı nəticəyə gəlirik: Memarlıq konstruksiyalarının hesablanması əldə edilən rəqəmlər hər bir abidənin yaradılış səbəbini, onun fəlsəfəsini və əsərin taleyini müəyyən edir və ya konkret ölçülük əsasında yaranan əsərlər həmin ölçülərin simvolik mənasını özündə ifadə etmiş olur. Belə rəqəmlərdən biri də "4" rəqəmidir. "4" rəqəminə müxtəlif üfiqi və şaqulu xətlərin əlavə edilməsi başqa simvollarla, o cümlədən hərf-lərlə asanlıqla biləşdirilməsi ilə mürəkkəb ansamblın alınmasına görə geniş istifadə olunur. Ceri Bayer "Başlayanlar üçün numerolojiya" adlı kitabında bütün tərəfləri bərabər olan kvadratın 4 rəqəmini simvolizə etdiyini yazır. Beləliklə, memarlıq abidələrində ornamentlərin əsasında duran kvadrata "4" rəqəmi arasında əlaqədən istənilən mürəkkəb ornamentin rəqəmsal

Sərdar CƏLALOĞLU

təsvirini vermək və numerologiya əsasında onun ifadə etdiyi mənanı aşkarlamaq mümkündür. Numerologiya həm də rəqəmlər (anadan olma tarixinin rəqəmlərinin cəmləşməsindən alınan rəqəm) əsasında insan taleyini, xarakterini, onun qabiliyyət və xarakterini müəyyən etməklə memarlıqda olduğu kimi makrokosmosla mikrokosmos arasında da analogiyaları yarada bilir.

Qeyd etmək lazımdır ki, Möminə Xatun türbəsinin nəbati naxış elementlərində 4 rəqəmindən istifadə aydın şəkildə nəzərə çarpır. Dördün iki misli olan "8" rəqəmi də nəbati naxışların təsvirində istifadə edilmişdir.

Bəllidir ki, 9 rəqəmi qədim türk mədəniyyətində insanın 9 ayda doğulması əsasında simvollaşdırılmışdır. Möminə xatun türbəsinə 9 rəqəmindən istifadə edilməklə naxışların yaradılması izlənməkdədir.

Ümumiyyətlə, islam mədəniyyətində rəqəmlərlə hərf-lər arasında əlaqələrinin müəyyən edilməsi ilə bağlı əbcəd üsulu adlanan üsul yaradılmışdır. Bu üsulla rəqəmlərdən hərf-lərin, hərf-lərdən rəqəmlərin sakramental mənalarını aşkarlamaq, hesablamaq əməliyyatı həyata keçirilir.

Qeyd etmək lazımdır ki, Qədim Türklərin 24 oğuz boyunun damğaları da bu və başqa formada həmin milli memarlıq, həm də xalçaçılıq sənətində ornament kompozisiyalarının yaradılmasında istifadə edilmişdir ki, bu həmin damğaların həndəsi fiqur, rəqəm və hərf-lərlə uyğunluğuna görə mümkün olmuşdur. Məsələn, qara-böyük boyun damğası düzbucaqlı və bir-birinin üzərinə iki qübbədən - qövsdən, yazqır boyunun damğası 3 köndələn xətt və bucaqdan, tuturqa boyunun damğası bir-birinə əks istiqamətli iki bucaqdan, çuvaldar boyunun damğası bir-birinin üzərində iki qövsdən ibarətdir.

Azərbaycan memarlıq abidələrində, xüsusən Orta əsr Naxçı-

van türbələrində ornamentlərin tərtibatında el arasında faşist simvolu kimi tanınan "svastika" (mənası hind dilində: "yaxşı həyat") geniş istifadə olunmuşdur. Fadlun Efendi rus dilində çapdan çıxmış "Türk xalqlarının etnopsixologiyası və onların mədəniyyəti" adlı kitabında yazır: "Svastika təsviri məişətin ənənə və elementi olmuşdur və Qafqaz Albaniyası, Azərbaycan, Altay, Sibir, Sumer, Orta Asiya, Uyquriya tayfaları arasında və dünyanın digər regionlarında (Tibetdə, Hindistanda və s. - S.C.) geniş yayılmışdır... Bu simvolun təsvirini biz qaya rəsmlərindən başlayaraq dekorativ tətbiqi incəsənətin bütün növlərində, memarlıq abidələrində, ornamentlərin bəzədiyi bütün divarda Svastika dominantlıq edən element kimi rast gəlinir... Bu simvol Günəşin,

"Elmsiz əsər, əsərsiz elm ola bilməz"

Mark Pollian Virtuvin

türbəsinə də ornament kompozisiyasının tərkib elementi kimi istifadə edilmişdir. Xüsusilə bu da maraqlı bir faktıdır ki, oğuz türklərinin əfsar boyunun dörd damğasından biri də məhz svastika olmuşdur.

Naxçıvan orta əsr türbələrinin min ilə yaxın yaşı vardır. Buradan sual meydana çıxır: bu abidələrin tikilməsində hansı şərtlər nəzərə alınmışdır ki, onlar on əsrlərlə öz mövcudluqlarını həm təbiətin, həm də insanların zərərli təsirlərindən himz edərək, bu günə gəlib çatıblar?

Belə belə bir deyim vardır: "Riyaziyyatın tətbiq olunmadığı elm sahəsi həqiqi elm kimi dəyərləndirilə bilməz". Bu deyim

dayanıqlılığı haqqında ətraflı təsəvvür əldə etmək üçün birinci növbədə xarici qüvvələrin necə təsir etdiyi, onların hissələrində daxili qüvvələrin necə paylaşıldığı öyrənilməlidir. Bundan başqa, materialların texniki xassələrini nəzərdə tutmaqla, qurğuların ən əlverişli formalarının necə seçildiyini də bilmək lazımdır". Buradan da, müəlliflər xarici təsirlərin daxili paylanması memarlıq əsərinin hansı texniki xassələr əsasında əlverişli formanın əldə edilməsinin elmi əsaslarını sübut edə bilmişlər.

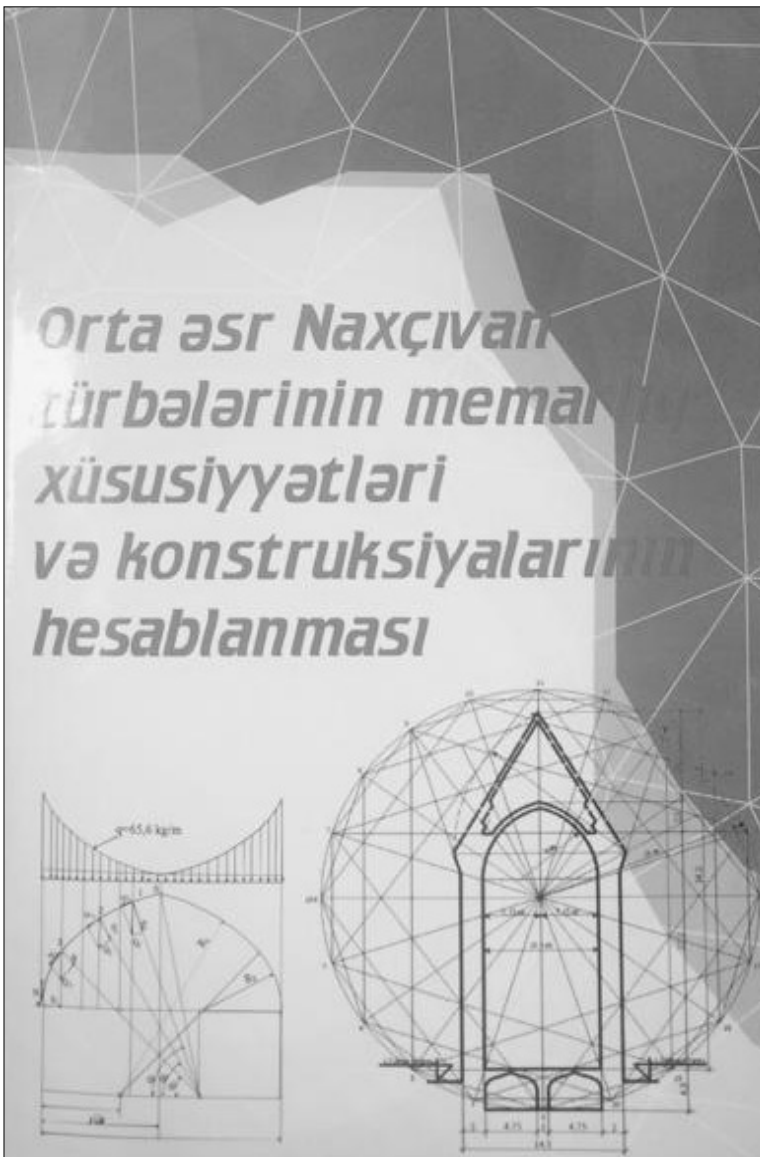
Bu kitabda iki məsələyə aydınlıq gətirməyə cəhd edilmişdir: Birincisi, xarici qüvvələrin təsiri altında türbə konstruksiyalarında əmələ gələn daxili qüvvələrin və deformasiyaların təyin edilməsi.

İkincisi, iqtisadi nöqteyi-nəzərdən ən əlverişli və qənaətli üsulların müəyyən edilməsi. Müəlliflər əsərdə ən geniş oxucu kütləsi üçün çətin anlaşılsa da mütəxəssislər üçün olduqca faydalı hesablamalar apararaq, bir neçə əsr bundan əvvəl babalarımızın yaratdığı bu əsərlərin müasir elmi şərtlərə tam uyğun gəldiyini sübut edə bilmişlər.

Buradan inşaat texnologiyası ilə bağlı tədqiqatın aparılması vacibliyini qeyd etmək istədim. Belə ki, "seçilmiş əlverişli forma"ya uyğun inşaat texnologiyası tələb edilir, hansı ki, forma qədər texnologiya da abidənin davamlılığında müstəsna rol oynayır.

İnanıram ki, bu əsər müəlliflərin son əsəri olmayacaqdır. Əcdadlarımız öz əsərlərində ifadə etdikləri elmi bilikləri öyrənməklə müasir dövr inşaat təcrübəsinə tətbiqi ilə bağlı əsərlər meydana çıxacaqdır ki, bu da memarlıq elminin əldə etdiyi nəticələrinin təcrübəyə tətbiqinə imkan verməklə keçmişlərin indini və indiki gələcəyi - gələcək memarlıq əsərlərinin əlaqələndirilməsinə, vahid milli-memarlıq mədəniyyətinin yaradılmasına xidmət edəcəkdir.

Bu qısa rəylə əsər haqqında fikirlərimi ifadə etmiş hesab edirəm. İnanıram ki, bu əsərə Azərbaycan memarları daha dəqiq və düzgün elmi qiymət verəcək və Naxçıvan alimlərinin əldə etdikləri elmi nəticələr Azərbaycanın müxtəlif ərazilərindəki və müxtəlif dövrlərə aid abidələrin elmi şəkildə tədqiq edilməsində bir örnək, nümunə, əsas təşkil edəcəkdir. Eləcə də bu tədqiqat digər memarlıq əsərləri - qalaların, sarayların, evlərin, təsərrüfat qurğularının elmi şəkildə öyrənilməsində örnək təşkil edəcəkdir...

məhsuldarlığın və həyatın dirçəlməsinin qrafik təsvirindən ibarətdir. Bu simvol, həmçinin, yaradılışın dörd elementi - od, su, hava, torpağı da simvolizə edir. Məncə, bu simvol həm də dünya çarxını, fırlanma-təkrarlama hərəkətini də özündə simvollaşdırır. Hətta Qobustanda paleolit dövrünə aid edilən qaya rəsmlərində də rast gəlinir.

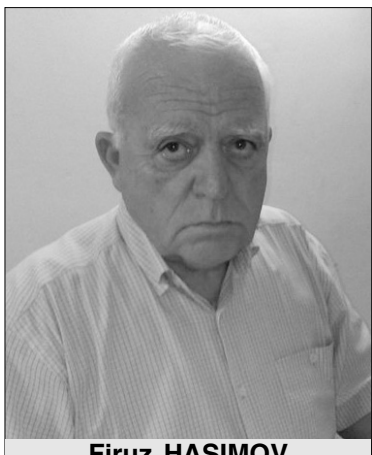
Svastika həm də Orta əsr Naxçıvan türbələrində o, cümlədən tədqiq edilən Möminə xatun

memarşünaslıq elmi üçün də keçərlidir. Bu da memarşünaslığın ciddi bir elm sahəsi olduğunu təsdiq edir.

Müəlliflərin ictimaiyyətə təqdim etdiyi bu əsərin əsas məziyyətlərindən biri də memarlıq abidələrinin müasir riyazi üsullarla hesablanmasıdır.

Müəlliflər tikinti ilə bağlı üç əsas şərt seçmişlər: möhkəmlik, sərtlik və dayanıqlılıq. Müəlliflər yazır: "Qurğuların, o cümlədən türbələrin möhkəmliyi, sərtliyi və

Son yarım əsrdə Xurşudbanu Natavan kimi həqarətə məruz qalmış şəxsiyyət tanımıram. Çar hökuməti dövründə onun çox imtiyazları əlindən alınsa da mahal rəisləri, pristavlar, Qarabağa gələn yüksək rütbəli məmurlar ona ehtiram və hörmətlərini izhar etməyi özlərinə şərəf bilirdilər. Mən hələ camaatın ona necə məhəbbətlə yanaşmasından danışmıram.

Firuz HAŞIMOV

“Hərbgu Allahsızlar İttifaqının” əsl vəhşi üzvləri belə onun son mənzili olan məzarlığa toxunmağa cürət etmədilər. Onun xatirəsi ilk dəfə olaraq ötən əsrin 60-cı illərində təhqir edildi. Ağdam rayonun bir vəzifəli məmuru məzarın üzərindəki mərməri götürüb həyatında əl-üz yumaq üçün istifadə etmişdi. Yəni bu şərəfsiz və onun naqis əhli-əyalı hər gün yuyunanda çirkəli suyu Quran ayələrinin üzərinə tökürlərmiş. Rəhmətlik Cəmil Əlibəyov redaktoru olduğu qəzetdə bu barədə hiddətli bir məqalə çap etmək istəyəndə Mərkəzi Komitə bunu yasaqladı.

İllər keçdi, onu eşitdik ki, özündən razı bir subyekt sevimli şairəmiz barədə film çəkib. Televizorda göstərdə baxdıq, şəxsən mən dəli olmaq dərəcəsinə çatmışdım, Natavan kimi əzabkeşin, Əhli-beyt şəninə neçə-neçə mərsiyə, növhə yazmış nur parçasının rolunun ifası prezervativ reklam edən Aygün Kazimovaya həvalə edilmişdi.

Qəzetdə çox kəskin çıxış etdim. Üzümü bu cəhəlet zəbanəsinə tutaraq dedim, illər boyu təziyələrdə, yas yerlərində Natavanın yanıqlı beytləri oxunanda əzizlərini itirmiş analar, gəlinlər saç yolub nalə çəkiblər. Bunun dəfələrlə şahidi olmuşam. Millətin gözündə artıq müqəddəslik məqamına yüksəlmiş Natavan və Aygün Kazimova? Heç bir utanırsan? Ay özünü sənət adamı hesab edən cahil, sən, anan, həyat yoldaşın, qızın haqqında film çəksəydin, Aygün Kazimovanı onların birinin rolunu oynamağa çağırırdın? Mən qocadan savayı bu ölkədə bir bəni-Adəm qəzəbli səsinə ucaltmadı.

...Nəhayət siyasi əxlaqsızların ucbatından Qarabağ fəlakəti baş verdi. Bu otuz ildə nə olubsa hamısı xalqa məlumdur. Bu dəfə yenə də ən ağılasıqmaz həqarətə zavallı Natavan məruz qaldı, məzarı yerlə yeksan edildi. Hissiyatazda qapılmadan deyirəm, heç bir millət, heç bir qövəm belə zinakarlığı bağışlamır, onun igid övladları, fərqi yoxdur, harada olursa olsun milli düşmənin göz qabağında

ki, partiya orqanlarının ciddi nəzarəti altında yazıb-yaradanların heç olmasa bircəciyi müstəqil olaraq bir işi axıra qədər görmədi. Nizamini, Nəsimini öz səviyyələrinə endirdilər. Bu personajlara qulaq asanda elə bil əski partiya məktəblərinin mühazirəçilərini eşidirsən.

Zavallı Nəsiminin misilsiz rəmzlər xəzinəsi, əsl məslək və əqidəsi ilə bağlı əsrlər açılmadı. Hakim Kommunist Partiyasına islam dininə qarşı vuruşan, hərdən də zamanənin hakimlərinin bostanına daş atan, gurultulu sözlərlə danışan xadimlər lazım idi. Bizim qələm sahibləri də bu vəzifənin öhdəsindən gəlib hər cürə ənamlara layiq görüldülər.

...Şuşa azad olundu, indi də bizi növbəti “şədevrlər” gözləyir. Televizorda maraqlı səhnələr göstərilir, “ziyalılarımız” dil-dil ötürülər, erməni vandalizmindən bir az danışib, sonra da başlayırlar xatirələrini söyləməyə. Əksəriyyətini tanıyıram və heç birinə hörmətim də yoxdur. Beş-on siyasi macəracı, düşmən qüvvələrin əllərində marionet olan yaramaz, Şuşanı, ən mühüm strateji məntəqələri az

Heç bir millət belə zinakarlığı bağışlamazdı...

Allah mədəniyyətimizi bisavad rejissorlardan qorusun

...Bu fəxri adları icad edən anası mələr qalsın. Vay o gündən ki, birinin adının əvvəlinə bir “xalq”, ya da “əməkdar” sözünü qoysunlar...

olan adlı-sanlı nümayəndələrini bir-bir cəhənnəmə vasil edirlər.

Yəhudi xalqının mərd övladları dünyanın harasında olursa olsun əlləri qana batmış eses cəlladlarını bir-bir dənəyirdilər. Rusiya bazarlarında ermənilərlə iş birliyi qurmuş hansı qarabağlı onların kefini pozub? Klassik mədəniyyətimizdən, etnoqrafiyadan, mənəvi irsimizdən tam bixəbərlər bir nüvə dəllal telekanallarda istədiyini edir. Gül kimi mədəni, mənəvi irsimiz bunlar üçün sadəcə pul dağarcığıdır.

...Telekanalda konserti göstərirlər, fəvvarə, güllər, ən ucuz, çeşnisi bilinməyən palazlar (onlar da nə cür gəldi sərilib, ya da asılıb), ortaya böyrü-başı əzik-üzük, səhəng, məcməyi, əndərun üçün nəzərdə tutulmuş aftafa-ləyənlər qoyulub. Guya bu milli koloriti göstərir.

...Bir rejissor orta əsrlərdə

yüksək rütbəli din xadimlərinə, hökmdarlara, hər bərkənana necə müraciət edildiyini bilmir, bilmək də istəmir.

...Əhvalat ötən əsrin 20-ci illərində baş verir, personajların hərbiçilərin əyinlərinə 70-80-ci illərin mundirlərini geyindirirlər. Qarabağa həsr edilmiş psevdohatiri tamahşalarda rus hərbiçilərinin üst-başlarını, sinələrini bəzəmiş “orden-medallara” baxanda məni gülmək tutur. Yəni bu başabələ xadimlər heç olmasa bircə dəfə də olsun əl altında olan bir vəsaitə, kitabə, alboma baxmayıblar? Əgər bizim bir rejissor, ya da rəssam “Qələmi” papaqla “Əmiri” papağı fərqləndirə bilsə adını dəyişərdim.

...Bu fəxri adları icad edən anası mələr qalsın. Vay o gündən ki, birinin adının əvvəlinə bir “xalq”, ya da “əməkdar” sözünü

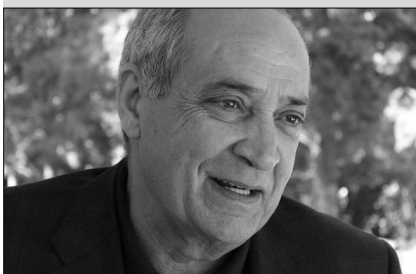
qoysunlar. Hələ mən ordenlərdən danışmıram! Əlqərəz, kitab bağlanır, bundan sonra belə “şərəflərə” layiq görülmüş unikuma söz demək yasaqlanır. Mütəxəssis yox, mərd tənqidçi yox, kimin ağılına nə gəldi atır ortaya, tək pul olsun. Hələ mən indiyə qədər telekanalda xəncəri, qılıncı belinə düz bağlayan, vəznəli çuxanı abırda geyinmiş aktyora rast gəlməmişəm.

...Bizim bədbəxtliyimiz onda idi

qala məcməyi içində erməniyə vərəndə biri danışmadı. Biri sinəsini qabağa verib naqislərin üstünə getmədi. Hələ indinin özündə belə, bunların arasında elə kişi yoxdur ki, barmaq uzadıb heç bir şey olmamış kimi arada gəzən yaramazları bir-bir rüsvay etsin. Qələbə ilə başa çatmış (amma hələ bitməmiş) savaştan yazmaq belələrinə qadağan edərdim.

Rasim Balayevin səlahiyyətləri təsdiqləndi

Azərbaycan Kinematoqrafçılar İttifaqı İdarə Heyətinin yeni tərkibi də bəlli oldu

Ədliyyə Nazirliyi Azərbaycan Kinematoqrafçılar İttifaqının (AKİ) sədri Rasim Balayevin və İdarə Heyətinin yeni tərkibini təsdiq edib. Qafqaz.media xəbər verir ki, bu barədə AKİ-dən məlumat verilib.

Qeyd olunub ki, İdarə Heyətinin üzvləri aşağıdakı kimidir: anar Rzayev, Rasim Balayev, Fərəhiz Qurbanova, Cəmil Fərəcov, Bəba Vəziroğlu, Əli İsa Cabbarov, Oleg Səfərliev, Ziya Şıxlinski, Əsəd Əsədov, Nazim Abbas, Tahir Tahirov, Həmidə Öməröva, Şükufə Yusupova, Lalə Əfəndiyev, Mibala Səlimli, Cavid İmamverdiyev, Məbud Məhərrəmov, Qulu Məhərrəmli, Nadir Bədəlov və Rövşən İsaşadlı.

Yaxın günlərdə İdarə Heyətinin yığılaraq katibliyin tərkibini müəyyən edəcəyi vurğulanıb.

Putin müharibəni ən yaxşı halda bu tarixdə bitirəcək...

General-mayor:
“Hesab edirəm ki, dekabrın 24-nə kimi müharibənin gedişatında heç nə dəyişməyəcək”

“Rusiya diktatoru Putinin Ukraynaya qarşı müharibənin aktiv fazasını bitirməyə cəhd edə biləcəyi ən yaxın tarix dekabrın 24-dür”.

Qafqaz.media “Seqodnya” saytına istinadən yazır ki, bu fikri Ukrayna Silahlı Qüvvələrinin ehtiyatda olan general-mayoru Viktor Yaqun deyib.

Bildiyiniz kimi, əvvəllər 9 may Putin üçün belə “müqəddəs” tarix adlanırdı.

“Mənim üçün ən yaxın konseptual tarix bu ilin 24 dekabrıdır. Bu, Sovet İttifaqının yüz illiyidir, onlar konseptual olaraq nəse etmək istəyirlər. Çalışırlar ki, ya bu torpaqları hansısa bir bayraq altında birləşdirsinsinlər, ya da hansısa qüdrətli dövlətlər yaratsınlar. Moskva indidən hər kəsi tədbirə dəvət edir. 24 dekabr qədər bir şey edəcəklərini düşünürlər”, - deyər Yaqun proqnozlaşdırır.

“Biz düşünürdük ki, müharibə mayın 9-na kimi başa çatıb, - olmadı. Hesab edirəm ki, dekabrın 24-nə kimi müharibənin gedişatında heç nə dəyişməyəcək”, - o əlavə edib.

Rusiyanın Suriyanın şimalında Menbic və Tel-Rifatla məhdudlaşan yeni hərbi əməliyyat keçirməsi üçün Türkiyəyə “yaşıl işıq” yandırdığı bildirildi. Suriyanın şimalına dair Rusiya-Türkiyə razılaşması Ankaranın Ukraynaya qarşı neytral mövqeyinə və Rusiyaya qarşı sanksiyalara qoşulmaqdan imtinasına cavab kimi qiymətləndirilir...

Kürd komandirlər Türkiyə pilotsuz təyyarələrindən qorxaraq Rakkada toplantılar keçiriblər. Sonuncu belə görüşdə onlar Əsəd rejimi və ABŞ-dan hava hücumundan müdafiə sistemləri istəyiblər.

Türkiyə ordusu Suriyanın şimalında PKK-ya bağlı terror qruplaşmalarına qarşı 25 min nəfərlik hərbiçisinin və müxalif Suriya Milli Ordusunun minlərlə döyüşçünün iştirakı ilə genişmiqyaslı hərbi əməliyyatlara başlayır.

Bölgədən alınan son məlumata görə, kürd-

Türkiyə 25 minlik ordu ilə hücumu başlayır...

Suriya Milli Ordusunun da dəstək verəcəyi əməliyyatın detalları açıqlandı

lərin nəzarətində olan Menbic və Tel-Rifatda ilk hücum dalğası Suriya Milli Ordusu tərəfindən həyata keçiriləcək. Onlar artıq 130 kilometrlik təmas xətti boyunca mövqe tutublar və hücum əmrini gözləyirlər. Eyni zamanda Türkiyə ordusunun artilleriya qurğuları, reaktiv yayılım atəşi sistemləri və tankları Suriyanın şimalındakı atəş mövqelərinə yerləşdirilib. Qeyd olunur ki, əməliyyata başlamaq əmri istənilən vaxt gələ bilər.

CNN Türkün bölgədəki müxbirləri xəbər verir ki, ötən həftənin sonunda çoxlu sayda yük maşını hərbi texnika və sursatla təhlükəsizlik qüvvələrinin müşayiəti ilə sərhədi keçərək, Suriyanın şimalında Türkiyə ordusunun nəzarətində olan ərazilərə daxil olub. Eyni zamanda, Suriya Milli Ordusu ölkənin şimalındakı müxtəlif bölgələrdə Tel-Rifat və Menbic şəhərləri istiqamətində cəmləşməyə davam edir.

Bu arada, may ayında Tel-Rifatda yerləşdirilən az sayda Rusiya qüvvələri və Suriya hökumət qüvvələrinin kürdlərlə birgə fəaliyyət göstərən bölmələri ərazini tərk edib. Menbicdə hələ də az sayda rus əsgəri var, lakin onlar yalnız ərazidə patrulluq edir.

Bundan əvvəl Rusiyanın

mövqeyinə və Rusiyaya qarşı sanksiyalara qoşulmaqdan imtinasına cavab kimi qiymətləndirilir.

Həmçinin, ABŞ Türkiyə ordusunun hücumuna cavab olaraq əsasən kürd döyüşçülərdən ibarət “Suriya Demokratik Qüvvələri”ne sursat, ağır silahlar və tank əleyhinə raketlər ötürür. Türkiyə kəşfiyyatının son hesabatın-

Suriya Milli Ordusunun digər komandiri Ridvan Kalender Tel-Rifat və Menbicdə Suriya bayraqlarının qaldırıldığını bildirib. Hər iki ərazidə Suriya ordusunun tankları və zirehli texnikası var. Bundan əlavə, kürdləri dəstəkləmək üçün İranın nəzarətində olan şie yaraqlıları da yerləşdirilib. Lakin komandir əmindir ki, Türkiyə hücumu başlayan kimi bu qüvvələr Menbic və Tel-Rifatı tərk edəcəklər.

Tel-Rifat bölgəsinə hücumun başlanğıc nöqtələrindən biri hazırda kürd yaraqlılarının nəzarətində olan Şeyx İsa kəndi olacaq. Kəndə Mare qəsəbəsi arasında Türkiyənin əvvəllər terrorçulardan təmizlədiyi bir neçə kilometr məsafə var. Bu istiqamətdə təmas xətləri “Suriya Milli Ordusu” qüvvələrinin hücumuna hazır vəziyyətdədir. Onlara dəstək olmaq üçün Türkiyə ordusunun artilleriya və reaktiv yayılım atəşi sistemləri yerləşdirilib.

Bölgədən gələn digər məlumatlara görə, kürd komandirlər Türkiyə pilotsuz təyyarələrindən qorxaraq Rakkada toplantılar keçiriblər. Sonuncu belə görüşdə onlar Əsəd rejimi və ABŞ-dan hava hücumundan müdafiə sistemləri istəyiblər.

Türkiyə diplomatik mənbələrinin məlumatına görə, Ankara iyunun sonunda NATO sammitinə qədər Suriyanın şimalında yeni hərbi əməliyyatı başa çatdırmağı planlaşdırır. Həmin günlərdə Astanada Suriya hökuməti ilə mötədil müxalifət arasında danışıqların növbəti raundu keçiriləcək. Danışıqlardan əvvəl Türkiyə Suriyanın şimalındakı Menbic və Tel-Rifat bölgələrinə nəzarəti ələ alaraq, daha güclü mövqe tutmağı planlaşdırır.

Hazırladı: KƏNAN

Suriyanın şimalında Menbic və Tel-Rifatla məhdudlaşan yeni hərbi əməliyyat keçirməsi üçün Türkiyəyə “yaşıl işıq” yandırdığı bildirildi. Suriyanın şimalına dair Rusiya-Türkiyə razılaşması Ankaranın Ukraynaya qarşı neytral

da deyilir ki, kürdlərin əlində Amerika istehsalı olan çoxlu sayda minaatan, pulemyot və tank əleyhinə raketlər var.

Türkiyə mətbuatı hərbi əməliyyatın ilk dalğasının 25 min nəfərlik qüvvə ilə başlayacağını yazır. Suriya Milli Ordusunun komandirlərindən olan Adnan Əbu Faysal jurnalistlərə bildirib ki, onun rəhbərlik etdiyi hərbi bölük Menbic istiqamətində bütün hazırlıqları tamamlayıb və irəliləmək üçün əmr gözləyir: “130 kilometrlik təmas xətti boyunca bütün hazırlıqları tamamladıq. Sadəcə, 7 illik terror işğalına son qoymağı və türk qardaşlarımızla birlikdə yeni qələbələr qazanmağı səbrsizlənirik”.

PKK Avropada dərin kök salıb və bu, İsveç və Finlandiyanın NATO-ya daxil olması ilə bağlı Ankara'nın mövqeyini tənqid edənlərin başa düşdüyü danılmaz faktdır. Bu ölkələrdə kürd terrorçuları açıq şəkildə fəaliyyət göstərirlər.

Bu arada, Almaniya Konstitusiyasının Müdafiəsi üzrə Federal Bürosunun da PKK problemi ilə bağlı hesabatı dərc olunub. Hesabatda "Kürdistan Fəhlə Partiyası"nın Almaniya ərazisindəki fəaliyyətinə geniş yer verilib.

Almaniyada yerləşən PKK üzvlərinin ümumi sayı 14 500 nəfərdir ki, bu da onu Almaniyanın ən böyük xarici ekstremist təşkilatı edir. Əsas məqsəd isə, hesabatda göstəriləndi kimi, ilk növbədə, təşkilatın

Almaniya əks-kəşfiyyatından şok hesabat

Bu ölkədən çıxarılan yüzlərlə PKK-çı Türkiyə ilə savaşa hazırlaşır

Almaniya əks-kəşfiyyatının hesabatında deyilir ki, terror təşkilatı PKK 2021-ci ildə "illik ianə kampaniyası" zamanı Almaniya təxminən 16,7 milyon avro toplayıb

2013-cü ildən bəri 295 nəfər kürd əsilli şəxs Almaniyanı tərk edərək Suriya, İraq və Türkiyə ilə sərhədlərdə PKK yaraqlılarına qoşulub. Eyni zamanda 30-dan çox insan həlak olub, 150-yə yaxın adam isə sonradan yendən Almaniya qayıdıb

üçün çalışırlar.

Üstəlik, Almaniya əks-kəşfiyyatının hesabatında qeyd edildiyi kimi, 2013-cü ildən bəri 295 nəfər Suriya, İraq və Türkiyə ilə sərhədlərdə PKK silahlı birləşmələrinə qoşulmaq üçün Almaniyanı tərk

lanıb. Təşkilatın Avropa və Almaniyaadakı maliyyə fəaliyyəti "PKK İqtisadiyyat və Maliyyə Ofisi"nin əməkdaşları tərəfindən, yeni yənə vahid mərkəzdən idarə olunur.

Stokholm və Helsinkinin NATO-ya qəbulu ilə bağlı Türkiyənin mövqeyi sadəcə bazarlıq deyil

O da qeyd olunur ki, bu pullar müxtəlif istiqamətlərlə yanaşı, qəzet, telekanal və xəbər agentliklərinin fəaliyyətini, qismən də lobbicilik fəaliyyətini maliyyələşdirir. Və bütün bunlar, təkrar olaraq bildirək ki, PKK-nın fəaliyyətinin rəsmən qadağan edildiyi Almaniya baş verir. Üstəlik, PKK funksionerlərinin İsveç və Finlandiyada nə qədər genişmiqyaslı fəaliyyət göstərdiklərini, orada özlərini nə qədər sərbəst hiss etdiklərini, Türkiyə əleyhinə fəaliyyət üçün hansı imkanlara malik olduqlarını da təsəvvür etmək çətin deyildir. Ona görə də Türkiyənin Stokholm və Helsinkinin NATO-ya daxil olması ilə bağlı mövqeyi sadəcə olaraq Erdoğanın Ankara'nın NATO-dakı imkanlarını nümayiş etdirmək üçün təşkil etdiyi bazarlıq deyil. Bu, Türkiyə tərəfinin milli təhlükəsizliklə bağlı prinsiplial mövqeyidir, sadəcə, Avropa bunu başa düşmək istəmir.

Hazırladı: KƏNAN

Zelenski Amerika yəhudilərinə müraciət etdi

"Rusiyanın insanlığa nifrətini dayandırmaq üçün səylərinizi ikiqat artırın"

"Rusiyanın insanlığa nifrətini dayandırmaq üçün səylərinizi ikiqat artırmağınızı xahiş edirəm". "Interfax" xəbər verir ki, bunu Ukrayna Prezidenti Volodimir Zelenski Amerika Yəhudiləri Beynəlxalq Komitəsi Forumuna ("American Jewish Committee Global Forum") müraciətində bildirib.

"Rusiya hələ də ümid edir ki, dünyanın reaksiyasına məhəl qoymadan Ukraynaya, dinc insanlara qarşı müharibəni davam etdirməyə kifayət qədər güc var. Rusiyanın insanlığa nifrətini dayandırmaq üçün səylərinizi ikiqat artırmağınızı xahiş edirəm. Onun Ukraynaya və Avropada azadlığa qarşı müharibəni davam etdirmək gücü nifrətdədir. Onun nifrəti ukraynalılara, Ukrayna'nın mədəniyyətinə və tarixinədir", V.Zelenski bildirib.

O qeyd edib ki, müharibənin dəhşətinə baxmayaraq Ukrayna müxtəlif mədəniyyətlər üçün açıqdır. Ukrayna Prezidenti daha sonra vurğulayıb: "Bizə güclü hücum silahları lazımdır. Onlar olmadan müharibə ancaq uzana- caq və qurbanların sayı arta- caq. Mən bilərəm ki, sizin köməyiniz vacibdir. Siz öz təsirinizi artır bilərsiniz. Çünki ümumi azadlığımızı, təhlükəsizliyimizi, mədəni müxtəlifliyimizi qorumaq üçün tarixi imkan yaranıb".

maddi-texniki və maliyyə təminatı, təşkilat üzvlərinin işə cəlb edilməsi, eləcə də təbliğat məqsədilə çoxsaylı nümayişlərin, böyük tədbirlərin təşkilindən ibarətdir.

Eyni zamanda, PKK-nın Almaniya da təşkil etdiyi nümayişlərin kifayət qədər aqressiv xarakter daşıdığı və iştirakçıların "polislə toqquşmaya mənəvi cəhətdən hazır olduqları" üçün münafişəyə səbəb ola biləcəyi vurğulanır. Bundan əlavə, o da vurğulanır ki, Almaniya- yadakı PKK fəalları lazım bildikləri zaman zorakılıq tətbiq edirlər.

Onların və ideoloji fəaliyyətini PKK rəhbərliyi müəyyən edir

Amma hesabatdan çıxan əsas nəticə budur: Avropadakı PKK strukturları həm təşkilatlanma, həm də qərar qəbul etmə baxımından heç də müstəqil deyillər. Onlar PKK-nın əsas strukturuna inteqrasiya olunublar, siyasi və ideoloji fəaliyyətin həyata keçirilməsini PKK rəhbərliyi müəyyən

edir. Almaniya Kürdistan İcmaları Konfederasiyası (KON-MED) isə demək olar ki, bütün ölkəni əhatə edən beş regional şöbə kimi PKK-ya bağlı təşkilatların "çətiri" funksiyasını yerinə yetirir.

Hesabatda qeyd olunur ki, bu, bir mərkəzdən idarə olunan bütöv bir şəbəkədir və müxtəlif təşkilatların adında "PKK" və ya "Kürdistan" sözünün olmaması heç kəsi yanıltmamalıdır. Onların hamısı eyni şəxslərin aydın rəhbərliyi və nəzarəti altında bir ümumi vəziyyət

edib, onlardan 30-dan çox insan həlak olub, 150-yə yaxını geri qayıdıbsa, güman ki, burada məqsəd döyüş təcrübələrini öz yoldaşları ilə bölüşməkdir.

Almaniya əks-kəşfiyyatına görə, bu təşkilatın möhkəm maliyyə bazası var. Məsələn, hesabatda bildirilir ki, terror təşkilatı PKK 2021-ci ildə "illik ianə kampaniyası" zamanı Almaniya təxminən 16,7 milyon avro toplayıb, bütün Avropa üzrə isə 30 milyondan çox pul top-

"Müharibə aylarla, hətta illərlə davam edə bilər" Latviya Ukraynaya silah tədarükünü artırmağa çağırırdı

"Rusiya-Ukrayna müharibəsi aylarla, hətta illərlə davam edə bilər. Qərb ölkələri tam qələbəyə qədər Ukraynanı silahla təmin etməlidir".

Bunu "The Telegraph" qəzetinə müsahibəsində Latviyanın xarici işlər naziri Edgars Rinkeviçs deyib. Latviyalı nazir əmindir ki, Qərb qalib gəlmək üçün Ukraynaya lazım olduğu qədər silah verməlidir. Onun fikrincə, Ukraynada müharibə aylarla, hətta illərlə uza-

na bilər, ona görə də Avropa ölkələri "strateji dözümlülük" nümayiş etdirməlidir.

"Düşünürəm ki, biz müəyyən mənada başa düşürük ki, bizim hərbi sənayemiz hasilatı artırmalıdır. Təəssüf ki, istəsək də, istəməsək də, Rusiya üzündən yendən hərbi müdafiənin Avropa və NATO üçün prioritet olduğu bir vəziyyətdəyik", - Rinkeviçs dedi.

O, həmçinin Ukraynaya müasir silahların tədarükünü artırmağa çağırıb.

Lənkəranın qəhrəman oğlu

44 günlük müharibədə şəhidlik zirvəsinə ucalan Əli Mehdişadəninin adı dillərdən düşmür

Vətən müharibəsində 35 gün düşmənlə ölüm-dirim savaşında şücaət göstərən, qəhrəmanlıqla şəhidlik zirvəsinə ucalan Əli Mehdişadəninin adı dillərdən düşmür. Onun xatirəsinə yaşatmaqdan ötrü rayonda tez-tez tədbirlər keçirilir. Məzunu olduğu Lənkəran şəhər 1 sayılı tam orta məktəbdə qəhrəmanın xatirəsinə həsr olunmuş yeni tədbir də özündə doğma Vətənə, torpağa ilahi bir sevgi yaşadırdı.

Əli ilə bərabər Vətənin azadlığı naminə canından keçən igidlərin xatirələri bir dəqiqəlik sükutla anıldı. Lənkəran icra başçısının birinci müavini Möhübbət Babayev birinci çıxış edib dedi: "44 günlük Vətən müharibəsi tariximizdə şanlı səhifədir. Məhz Əli kimi igidlərin sayəsində torpaqlarımız işğaldan azad edildi. Xalq, Vətən heç vaxt öz qəhrəman oğullarını unutmaz. Dövlət hər zaman şəhid ailələrin yanındadır. Şəxsən dövlət başçısı cənab İlham Əliyev, Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyeva şəhid ailələrinə göstərilən xüsusi diqqət və qayğını nəzarətdə saxlayırlar".

Tədbir iştirakçıları arasında olan şəhidin atası Məcid Mehdişadəyə söz verildə ixtisarla danışmağa başladı: "Oğlum vətənpərvər ruhda böyüdü. Odu ki, haqq savaşımızda Vətənin, millətin səsinə ilk səs verən igidlərin cərgəsinə qoşuldu. Murovdağ, Füzuli, Xocavənd və Şuşanın azadlığı uğrunda gedən döyüşlərdə böyük şücaət göstərən igid balam Cəbrayıl istiqamətində gedən döyüşlərdə çiyindən qəlpə yarası alsa da, müalicəsi bitən kimi yenidən birbaşa döyüş meydanına yollanıb. Onun şücaətinə, igidliyinə və vətənpərvərliyinə, kişi kimi döyüşməsinə görə fəxr edirəm. Onu da bildirim ki, şəhid ailələrinə olan hərtərəfli qayğıya, eləcə şəhidlərin adlarının daimi yaşaması naminə görülmə işlərə görə Prezidentimiz cənab İlham Əliyevə və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevaya minnətdaram və onlara səmimi təşəkkürlərimi bildirirəm".

Sonra tədbirdə məktəblilərin ifasında Vətəni, onun yolunda şəhid olan qəhrəmanları vəsf edən şer parçaları, musiqi nömrələri ifa olundu.

Zəfər ORUCOĞLU,
Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü

“Sevgi evi” adlandırılan qadın və uşaq sığınacağında baş verənlər barədə oxuyanda heç də təəccüblənib eləmədim. Qanunlara, insanlığa tükürülən məmləkətdə bu son otuz ildə daha nələr görmədik, nələr eşitmədik? Elə bir sahə yox idi ki, orada qohumbazlıq, rüşvətخورluq, korrupsiya hökm sürməyeydi. Yazmağın, deməyin də mənası yox idi, üzlər bozarmış, qulaqlar dolmuş....

Zabit şərəfi murdarlanan, körpə uşaqlara işgəncə verilən məmləkət...

Axı nə cür oldu ki, biz rus irticasının, bütün səlib dünyasının canla-başla qoruduğu erməni faşizminə qalib gəldik?!

Uşaqlara, özü də nəvazişə, qayğıya, şirin sözlə möhtac olanlara işgəncə verilməsi faktı aşkar olandan sonra, bir daha sübut olundu ki, ölkədə tam özbaşınalıqdır. Müharibənin vurduğu yaraların sağalmadığı, dərddən anaların, gəlinlərin az qala havalandıqları məkanda məşhur İza Koxa bənzər ifritələr zühur ediblərmiş.

Gözlərinizi bərəldib, məndən İza Kox kimdir soruşmayın. Bu sualın cavabını yəqin, YAP-ın aləmə məşhur şanlı-şövkətli analitiki Aydın Mirzəzadə cənabları yaxşı bilər. Uşaqlara zülm etmiş sığınacaq sahibi Könül Qasımovaya yəqin ki, sorğu-suala çəkiləcək və bununla da məsələ bitəcək. Onu ya pul basıb aradan çıxaracaqlar, ya da yuxarıda oturmuş bir əbləh "mundirin şərəfini" qorumaq xatirinə "bu məsələni çox ağıb-ağartmaq" əmrini verəcək. Ömürlərinin sonuna qədər psixi travmalardan xilas ola bilməyəcək uşaqlar unudulacaq. Həmişə kimi axmaq-axmaq şeirlər yazıb, kitab dalınca kitab çap etdirən bizim gülmeşəkər qələmərbabının birinin də səsi çıxmadı.

...Bu günlərin əlamətdar hadisələrindən biri də İsa Qəmbərin pensiya iddiasına qalxmasıdır. Nə deyirəm, haqqı var! Yadıma Azadlıq meydanında 1992-ci ilin yayında onun böyük mitinqdə avam kütləyə verdiyi vəd düşür: "Gələn il bu vaxtları cibiniz pulla dolacaq!" Yaxşı da doldu! İsa ağanın ən sadıq "partayqenosse"si Pənəh Hüseynovun birinci telekanalda dedikləri də unudulsa deyil: "Xalqın 95 faizi əleyhimizə olsa da biz istədiyimizi edəcəyik!". Elə, rəhmətlik İsgəndər Həmidovun respublika sarayının səhnəsindən səsləndirdiyi "ultimatum" da yaxşı yadımdadır: "Hələlik bu kişi, yəni, Elçibəy beş il Prezidentdir! Sonra qara polis kimə səs verəcəksə o da Prezident olacaq!".

Vacib haşiyyə

Dünya şöhrətli "Uzi" avtomatını icad etmiş ixtiraçıya qazancı barədə sual vermişdilər ki, yəqin siz pulunuzu yığıb-yığırdı bilmirsiniz. Yəhudi xalqının bu qeyrətli balasının cavabını olduğu kimi verirəm: "Pul mənim nəyimə lazımdır, kənddə balaca xudmani evim var, ailəmlə orada yaşayıram, maaşım bizə çatır. Xoşbəxtəm, ona görə ki, xalqımızın hərbi qüdrəti üçün nəse eləmişəm!"

...Bəli, müstəqillik, hürriyyət ab-havası indiyə qədər içimizdə pünhan qalmış bütün ayıbları, qəbahətləri üzə çıxartdı. İç üzümüzü gördük...

...Abşeronu dolaşırsan, hündür hasarlar, bər-bəzəkli qapılar, hər yerdə kameralar işləyir, göz oxşayan viləllərə, saraylara söz ola bilməz. Soruşursan, cavab gəlir ki, bu saray filan generalındır, o yandakı imarət filan harının "teleoxranitelindir". Təəccüblənməyin, bir ölkədə ki, namuslu insanların ikrahla baxdığı mütrifə bənzər məxluqlara fəxri adlar verilsə, orada hansısa vəzifəli quldurun üzəngi tutanı niyə villa yiyəsi olmasın?

İkinci haşiyyə

Şöhrətinin zirvəsində yəhudi xalqının ləyaqətli balası Moşə Dayyan vəzifəsindən istefa verərək, sınavı müxbir kimi ağır döyüşlərin gətirdiyi cənubi Vyetnama yollanır. Ora yaxşı məktəb idi. SSRİ-nin hərbi texnikası ilə silahlanmış Vyetnam vətənpərvərləri ABŞ-in hərbi qüdrəti ilə üzbeüz mübarizə aparırdılar. Dayyan öyrənir ki, balacaboy, cılız vyetnamlı sovet silahı ilə möcüzələr yaradır, lovğa, heç kimi bəyənəməyən ABŞ hərbiçilərini istədiyi vaxt, istədiyi yerdə əzir, məhv edir.

Sovet silahının ən yaxşısı arəblərdə də vardı, amma iş bərkə düşəndə hər şeyi qoyub qaçırdılar. Moşə Dayyan, İsrailin strateqləri 1967-ci ildə artıq bilirdilər ki, müsəlmanlarla necə rəftar etmək lazımdır. Tarixə düşmüş altı günlük müharibədə dörd arəb dövləti diz üstə çökdürüldü. Bir millətin ki şanlı generalı adi hərbi müxbir kimi uzaq diyarda özünü oda-közə vurur, ixtiraçısı milyonlara arxa çevirir, ona nə desəniz halaldır!

40-45 il bundan əvvəl üç-dördümüz bir yerə cəm olub millətdən, dilimizin məhv olmasından, rus əsarətindən danışanda, bəzən ah çəkib deyərdik, görəsən o gün olacaqmı Bakının küçələrində qırmızı lampaslı şalvar geymiş əsl generallarımızı görəceyik. O gün gəldi və biz, əsl igidlərimizi, düşmənin belini qırmış zabitlərimizi gördük. Amma heç vaxt təsəvvür edə bilməzdik ki, hürriyyətə çatmış Azərbaycan gülüstanında bu qədər üfunət

saçan alağ da yetişəcək.

...Ölkənin ən hörmətli, ən nüfuzlu qurumunda oturmuş general, Bakının yeraltı aləminin "sahibinə" get, bir milyon gətir, yoxsa işin xarəbədir, deyir və Tağı Əhmədov quzu kimi səssiz, səmirsiz tələb edilən məbləği gətirir.

...Başqa bir general şəhidlərin cəsədlərinin dərələrə atılmasını əmr edir. Neçə-neçə qəzet bu misilsiz alçaqlıq barədə yazır. Amma heç kimdən səs çıxmır, dağılmışın nə şairi dillənir, nə "politoloqu".

...Qəzetlərdə oxuyuruq: "Eldar Mahmudov tapşırırdı ki, yüz mindən aşağı pul almayı!" İndi gəl bu torpaqda yaşa, görüm necə yaşayacaqsan.

...Elmira Axundova vəzifə postunu qoyub qaçır. Məqsədi satqın hakimlərin əlləri ilə cərimələtdirdiyi bədbaxtlardan pul qoparmaqdır. Rəzalətə baxın, həm malın-pulun batsın, həm də səni məşhər ayağına çəksinlər ki, sən cürət edib "Heydər Əliyevin bioqrafını" təhqir etmişən. Fırıldaqcı bandasının içində bir kişi tapılmaz ki, desin, axı həmin bu "diplomati" Ramiz Mehdiyevin sevimli kadri, dənənləri Müzəffər Prezidenti Korrupsiyada suçlayan Cəmil Həsəniyə də mədhnəmələr yazırdı, sonra da tələm-tələsik onları aradan çıxartdı ki, heç kim onun ikiüzlülüyündən xəbərdar olmasın.

...Bəli, müstəqillik, hürriyyət ab-havası indiyə qədər içimizdə pünhan qalmış bütün ayıbları, qəbahətləri üzə çıxartdı. İç üzümüzü gördük...

...Köhnə kişilər demişkən, mən belə əsrarı qana bilmirəm, axı nə cür oldu ki, biz rus irticasının, bütün səlib dünyasının canla-başla qoruduğu erməni faşizminə qalib gəldik?

Çox istərdim ki, sualıma simasız məddahlar, düyməbasan "politoloqlar", Anarın üzəngitutanları yox, heç bir məhrumiyyətə, əzabə baxmayaraq dövlətin ali məramları naminə təmənasız çalışan əsl qələm sahibləri cavab versin.

Firuz HAŞİMOV

Azərbaycan Respublikasının
Medianın İnkişafı Agentliyi**İnsan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi,
vətəndaşların hüquqi, siyasetmədəniyyət səviyyəsinin
yüksəldilməsi, sosial və siyasi fəallığın artırılması****“Hakim 7 il azadlıqdan
məhrumetmə cəzası
müəyyən edə bilirdi...”****Hüquqşünas Bəhrüz Bayramov:**

“Qeyd edirəm ki, şəxsin təqsirləndirildiyi maddələr üzrə 7 ildən yuxarı olmayan azadlıqdan məhrumetmə cəzası nəzərdə tutulur. Bunlardan biri “şəxsiyyət əleyhinə cinayət” maddəsidir, digəri ictimai təhlükə törətməyən “şəxsi toxunulmazlıq hüququnun pozulması” maddəsidir. Bu maddəyə görə 2 ilə qədər azadlıqdan məhrumetmə cəzası nəzərdə tutulur. Oğurluqla bağlı maddə mülkiyyət əleyhinə cinayətdir, buna

sübuta yetirib. Amma ola bilsin, sözügedən əməl istintaqın gedişatında və yaxud ittiham aktında oğurluq kimi qələmə verilərsə də, məhkəmə prosesi zamanı müəyyən olunub ki, digər maddələr düzgün təsnif olunub, amma oğurluq maddəsi düzgün təsnif edilməyib. Yəni telefon gizli şəraitdə götürülməyib. Belə olan halda həmin maddə ittiham aktından çıxarılmalıdır. Oğlan qızla tanış olandan sonra onu aldadıb telefonunu götürə bilirdi. Məsələn, deyə bilirdi ki, telefonunu bir-iki günlük mənə ver, mənə lazımdı, sonra qaytarıb özünə verəcəyəm. Telefon əlinə keçəndən sonra isə qızın şəxsi məlumatlarını teleqram kanalında paylaşa bilirdi. Hətta sonradan te-

Apellyasiya şikayəti lazımı nəticə verməzsə, ardından kassasiya şikayəti də verilə bilər. Əslində, gənc qızın ölümünə səbəb olan belə ağır cinayətə görə cəmi 4 il 6 ay azadlıqdan məhrumetmə cəzasının verilməsi həminəni çaşdırır. Təbii ki, hakim öz qərarını əsaslandırır. Amma deyim kimi, bu son qərar deyil”.

**“Şəxsi olan hər kəsin
özünə aiddir və bunun
sərhədləri var”****Baş verən hadisənin psixoloji aspektləri haqda klinik psixoloq Gülşən Rüstəmovə da “Hürriyyət”ə açıqlama verib:**

Tələbə qızın ölümünə səbəb olan şəxsə yüngül cəza verilməsi...

Ekspertlər “Hürriyyət”ə açıqlamalarında hakimin qərarını şərh etdilər...

Gülşən Rüstəmovə

Məhkəmədə təqsirləndirilən Nadir törətdiyi əmələ görə özünü təqsirli bildiyini deyib. O, Fatimənin görüntülərini əylənmək məqsədilə yaydığını qeyd edib: “Həmin videoları paylaşmaqda məqsədim əylənmək idi. Hər-hansı maddi və sair nemət qarşılığında bunu etməmişəm”.

Məhkəmədə Fatimənin atası da ifadə verərək qızının ölümündən əvvəl ona mesaj yazdığını bildirib: “Fatimə ölümündən əvvəl anasının istifadəsində olan, hazırda bütün əlaqəli məlumatları silinmiş kompüter vasitəsilə sosial şəbəkələrin birində yaşamaq və sevmək istədiyi, amma pis insanların buna imkan vermədiyi, anasını çox sevdiyi haqda yazı yazmışdı”.

Qeyd edək ki, Nadir ona verilməmiş 4 il 6 aylıq cəzanı ümumi rejimli müəssisədə çəkəcək.

Cəmiyyətdə birmənalı qarşılanmayan məhz müttəhimə verilən cəzanın müddətidir. 4 maddə üzrə ittiham olunan, qeyri-qanuni əməlləri gənc qızın ölümünə səbəb olan şəxsin belə yüngül cəza alması insanların hiddətinə səbəb olub. Onlar məhkəmənin çıxardığı hökmlə razılaşmaq istəmirlər.

“Hürriyyət” sözügedən olayı araşdırmaq və məhkəmə qərarının ədalətli olub-olmadığını aydınlaşdırmaq məqsədilə mütəxəssislərə müraciət edib. Onların fikrini oxucularımıza çatdırırıq.

görə 2 ildən 5 ilədək azadlıqdan məhrumetmə cəzası nəzərdə tutulur. Pornoqrafik məlumatların ictimailəşdirilməsinə görə isə 3 il azadlıqdan məhrumetmə cəzası nəzərdə tutulur. Burada ən ağır maddə “özünü öldürmə həddinə çatdırma” və həmin maddəyə görə 3 ildən 7 ilə qədər azadlıqdan məhrumetmə cəzası nəzərdə tutulur.

Bu qəbildən olan cinayətlərə görə məhkəmə hər bir maddə üzrə qismən toplamaqla cəza təyin edir. Sözügedən cinayətlərlə bağlı yüngülləşdirici hallar da nəzərə alınmaqla, 7 il azadlıqdan məhrumetmə cəzası müəyyən edilə bilər. Amma “şəxsiyyət əleyhinə” və “şəxsin ölüm həddinə çatdırılması” maddələri ilə mühakimə edilən şəxsə verilən cəza çox yüngüldür. Yəni 4 maddə üzrə mühakimə olunan şəxs ən azından 7 ilədək azadlıqdan məhrumetmə cəzası almalı idi. Mənim üçün maraqlıdır ki, məhkəmə müttəhimə cəza təyin edərkən hansı yüngülləşdirici halları, hansı meyarları nəzərdə tutub. Ola bilsin, zərərçəkmişin hüquqi varisi məhkəməyə şikayət ərizəsi təqdim etməyib. Bunu bilmək üçün iş materialları və hökmlə tanış olmaq lazımdır. Amma yenə də təkrar edirəm: məhkəmə müttəhimə 7 ilədək azadlıqdan məhrumetmə cəzası təyin edə bilirdi”.

**“Cinayətkarın 4 il 6 ay
azadlıqdan məhrumetmə
cəzası alması məni də
çaş-baş salıb”****Sabiq polis rəisi, ekspert-kriminalist Mahmud Hacıyev:**

“Əvvəla deyim ki, ittihamların hamısı hüquqi və məntiqi baxımdan doğrudur. Sadalanan maddələrin hamısı müttəhimin əməllərində var. Mən zərərçəkmişin telefonunun oğurlanması faktı üzərində dayanmaq istəyirəm. Məsələ bundadır ki, oğurluğun dispozişiyasında belə bir tərif var: gizli şəraitdə oğurlama. Yəni əgər kiminsə şəxsi əşyası gizli şəraitdə mənimsənilirsə, bu oğurluq hesab edilir. Yəqin ki, istintaq bu əməlin gizli şəraitdə baş verdiyini

lefonu satmış olsa belə, əməlin gizli şəraitdə baş verdiyi sübuta yetirilməmə, oğurluq maddəsi ittiham aktından çıxarılmalıdır. Demək istədiyim odur ki, məhkəmə prosesində bir çox nüanslar üzə çıxarılır. Mən sizə yalnız bir maddə ilə bağlı ehtimallarımı bildirdim, amma digər maddələrdə də bu cür xüsusiyyətlər müəyyən oluna bilər.

Onu da qeyd edirəm ki, istintaq gedişatında kiminsə nəyisə etiraf etməsi düzünə sübut kimi qəbul olunmur. Çünki çox vaxt ittiham olunan şəxs istintaq gedişatında nəyisə etiraf edir, amma sonra vəkil ona deyir ki, məhkəmə prosesində günahını etiraf etmə, de ki, mənə qarşı fiziki təzyiq göstərilirdi, mən də məcbur qalıb işləmədiyim suçu etiraf etdim. Mən iş təcrübəmdə belə hallarla dəfələrlə qarşılaşmışam. Odur ki, bir daha təkrar edirəm, etiraf əsas deyil, əsas olan istintaq gedişatında istintaqçı müstəntiq tərəfindən kifayət qədər maddi, düzünə və dolaylı sübutların toplanmasıdır. İnanıram ki, sözügedən cinayət hadisəsi ilə bağlı kifayət qədər dəlil-sübut toplanıb. Amma cinayət çox ağır nəticəyə gətirib çıxarıb. Gənc bir qız intihar edib. Düzünü desəm, cinayətkarın 4 il 6 ay azadlıqdan məhrumetmə cəzası alması məni də çaş-baş salıb. Əslində, məhkəmə cəza müddəti təyin etməkdə sərbəstdir. Onu da deyim ki, məhkəmə özü də məhkəmə prosesi zamanı məhkəmə istintaqı aparır. Yəni müstəntiqin apardığı ibtidai istintaqdan başqa məhkəmə istintaqı da aparılır. Odur ki, məhkəmə istintaqı zamanı hansı nəticələrə gəldiyi, nəyə görə müttəhimə məhz 4 il 6 ay azadlıqdan məhrumetmə cəzasının təyin edilməsi qeyd etdiyim nüansların nəzərə alınması ilə bağlı ola bilər. Həmçinin, ittiham olunanın birinci məhkumluğu, ailə vəziyyəti, azyaşlı olması və s. məqamlar da məhkəmə tərəfindən yüngülləşdirici hal kimi qəbul oluna bilər. Çünki qanunvericilikdə deyilir ki, cəza təyini vaxtı bütün yüngülləşdirici hallar nəzərə alınmalıdır. Amma birinci instansiya məhkəməsinin qərarı əsas deyil. Zərərçəkən tərəfin vəkili apellyasiya şikayəti verə bilər.

“Son dövrlərdə ölkəmizdə azyaşlıların intihar etməsi az qala adi hal alıb. Sosial şəbəkələrdə, internet saytlarında bu qorxunc statistika münasibət isə heç də birmənalı deyil. Əslində, cəmiyyətimizdə bu qəbildən olan olaylara qarşı qəribə bir acılıq var. İstənilən insanın yüngüllərini açıq şəkilləri, video görüntüləri cəmiyyət tərəfindən böyük maraqla qarşılanır. Onları ictimailəşdirmək sanki bir qalıbiyyət kimi dəyərləndirilir. Cəmiyyətdə belə bir acılıq olduğundan təəssüf ki, əksər gənclər şəxsi materialları yaymağa meyllidirlər. Düşünürəm ki, hazırda baş verən intihar hadisələri ilə bağlı sorğu keçirilsə, 98-99 faiz insan qurbanları günahlandıracaq. Deyənlər ki, nəyə görə tanış oldu, nəyə görə görüşdün? Ümumiyyətlə, nə üçün o cür açıqsaçıq şəkil və videolar çəkirdi? Yəni burada ilişib qalacağıq. Əslində, gənclərin intihara meyilli olmasına səbəb cəmiyyətimizdir. Cəmiyyət içərisində birmənalı olaraq “şəxsi” sərhədlər qəbul olunmur. Bu çox dəhşətli haldır. Bir insanın özəli o qədər rahatlıqla ümumi dəyərləndirmədən keçirilir ki, sanki həminin ixtiyarı var, bütün bu məsələlərdən hali olsun. Axı, niyə bir insan digərinin şəxsi şəkillərini paylaşmaqda bu qədər maraqlı olmalıdır? İnanmıram ki, sözügedən şəkillər, video-görüntülər sadəcə əylənmək məqsədilə paylaşılıb. Düşünürəm ki, sosial şəbəkələr, xəbərdarlıqlar vasitəsilə cəmiyyətə çağırış etməliyəm ki, insanların özəlinə müdaxilə edilməsin. Çünki şəxsi olan hər kəsin özünə aiddir və bunun sərhədləri var. İnsanlar öz sərhədlərini bilməlidirlər, hüquqlarını tanımalıdırlar. Hüququ tanınan insan heç bir vaxt da cür hadisələrə yol verməz. Xanım bilsə ki, onun özəlinə daxil olduğu üçün kimsə cinayət məsuliyyətinə cəlb oluna bilər və ya qınanıla bilər, bu cəmiyyətdə daha rahat yaşaya və öz hüquqlarını daha yaxşı qoruya bilər, çıxış yolunu özünə qıymaq, həyatına son verməkdə axtarmaz”.

RUNA

Məktəb direktoru haqda rüşvət ittihamı

Onun hər uşağı 600 AZN-ə "satmasını" ictimailəşdirən müəlliməyə necə töhmət verdirdi...

Binəqədi rayon sakini Xəyalə Abdullayeva redaksiyamıza müraciət edərək, işlədiyi 3 nömrəli Xüsusi Təhsil məktəbinin direktoru Nüşabə Məmmədovadan şikayətçi olduğunu bildirir. O deyir ki, direktor evdə təhsil üçün hər

uşağa görə onlardan pul alır.

Xəyalə Abdullayeva qeyd edir ki, sözügedən məktəbin direktoru bir neçə ildən sonra ona verilmiş uşaqları başqa müəllimə pul müqabilində "satır". Bu azmış kimi, valideynlər də bilərəkdən öyrədilərək, müəllimə qarşı qaldırılır:

"On beş ildir ki, Nizami rayonunda yerləşən 3 nömrəli Xüsusi Təhsil məktəbində çalışıram. İşlədiyim gündən bəri bu məktəbdə uşaqlar pulla "satılır". Bir uşaq 600 manata "verilir". Mənə verilən 3 uşağın hərəsi üçün 600 manat pul vermişəm. Ancaq məktəbin direktoru bütün bunlarla kifayətlənir. Bizə "satdığı" uşağı, özünə uşaq lazım olanda və başqa müəllimə verilməsi üçün bizim adımızdan çıxarır, başqasının adına keçirir. Yəni bir uşağı 2 nəfərə "satır". Bunu etmək üçün əvvəlcədən valideynlər öyrədilir. Valideynlərə tapşırıq verilir ki, müəllimi hərəkətləri ilə bezdirsən və müəllim də uşaqdan imtina etsin. Yəni müəllimi qapıda qovsun, telefonunu açmasın, sonra da desin ki, müəllim gəlmir. Müəllim bezib imtina etmədikdə isə, valideyni çağırır şikayət ərizəsi yazdırır. Müəllimi danışdırmadan, məsələni araşdırmadan və cavab ərizəsi almadan uşağı onun adından çıxardıb, özünə lazım olan müəllimə verir.

Müəllimlər buna dözməyib, haqqını tələb etdikdə və pulunu geri istədikdə isə onu borclu çıxarmağa çalışırlar. Hətta müəlliminin o biri valideynləri də öyrədilir və müəllimədən şikayət etmək tələb edilir. Ya ələ almaq, ya da qorxuzmaq üçün hədə-qorxu gəlirlər".

Xəyalə Abdullayeva deyir ki, bu barədə aidiyyəti orqanlara da müraciət edib, lakin heç bir nəticəsi olmayıb. Məsələ ictimailəşəndən sonra direktora şiddətli töhmət verilir. Bundan hiddətlənən direktor isə ondan haqlı şikayətçi olan Xəyalə Abdullayevaya da haqsız olaraq şiddətli töhmət verir:

"Mən bütün bunlara dözməyib, işlə bağlı polisə və məhkəməyə müraciət etdim. Ancaq nə polis, nə də məhkəmə bu işə baxmadı. Yalnız direktorun məni təhqir etməsi işinə baxacaqlarını bildirdilər. Ancaq polis bu işə də baxmadı. İş məhkəməyə gedəndən sonra təhqirlə bağlı polisdən mənə zəng gəldi. Artıq 15 gün keçmişdi. Polisə bildirdim ki, bu cür işə baxmaq mənə lazım deyil. Məhkəmə də direktorla bağlı iddiamı qəbul etmədi. Bakı şəhər təhsil idarəsinə bildirdim. İzahat götürüldü, sonra işə baxılmadı. Sosial şəbəkəyə veriləndən sonra Bakı Şəhər Təhsil İdarəsindən qərar gəldi. Direktora şiddətli töhmət, müəllimi də cəzalandırmaq üçün isə direktora əmr verildi. Burdan belə çıxır ki, onlar bir-biri ilə əlaqəli iş görürülər. Hazırda direktorun sifarişləri ilə mənə də əsassız olaraq töhmət verilib. Belə çıxır ki, əziyyət çəkən, təhqir olunan, pulu əlindən alınan müəllim haqqını tələb etdiyinə görə şiddətli töhmət alır. Hazırda direktor mənim ixtiyarımda olan iki valideyni də öyrədir ki, gəlib şikayət etsinlər. Hazırda əlimdə səs yazıları var. Mənə verdiklər şiddətli töhmət sənədini ay yarımından sonra veriblər. 14.04.2022-də qəbul edilib. Mənə isə 03.06.2022 tarixində verib qol çəkdiyərlər. Mən bildirəndə ki, tarix qoymaq istəyirəm, buna icazə vermədilər".

P.S. Qeyd edək ki, artıq bir neçə həftədir məsələ ilə bağlı Təhsil Nazirliyinə göndərdiyimiz sorğunun cavabı bu günə kimi verilməyib. Görəsən, Təhsil Nazirliyinin sorğuya bu qədər gec cavab verməsi nə səbəb nədir?

YƏHYA

Bakı şəhəri, Nizami küçəsi 53, mənzil 41-də yaşayan Abdullayev Böyükağa Abdulla oğlu tərəfindən "Hurriyyat"ın redaksiyasına növbəti şikayət məktubu daxil olub. Prezident İlham Əliyevə, Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevaya müraciət edən B.Abdullayev "Binə" Ticarət Mərkəzinin rəhbəri Kəbirə Məmmədovadan şikayət edir:

"Binə" Ticarət Mərkəzinin rəhbəri haqda şok faktlar

Kəbirə Məmmədova korrupsiya, rüşvətxorluq və dələduzluqda ittiham olunur

"Kəbirə Məmmədova tərəfindən aldadılmış, son qəpiyinə kimi çörək-pulu əlindən alınmış, 10 minlərlə insandan biri də mənəm. Amma biləsən ki, mən aldadılmış ali təhsillilərdənəm. Balalarımın gələcəkdə dolanışığı yeri olsun deyə, K.Məmmədovaya 80 min ABŞ dolları verib dükan aldım. Məqsədim icarəyə verərək, çörək-pulu qazanmaq olub.

Kəbirə Məmmədovadan 80 min ABŞ dollarının əvəzində, bir vərəqdə cizma-qara yazılmış, möhürlənmiş müqavilə almışam. K.Məmmədova müqavilənin üzərində hər aldığı pulun qeydiyyatını aparmaqla, onu imzalamışdır.

Çox təəssüflər olsun ki, qabqacdən pulunu almasına, insanları şirnikləşdirərək vədlər verməsinə baxmayaraq, o gündən indiyədə nə dükan işləmir, nə də pulumuzu ala bilirik.

Bəs, Kəbirə Məmmədova kimdir ki, 10 minlərlə insanı aldadaraq pullarını əllərindən alsa da, heç kim ona "gözünün üstündə qaşın var" demir?! Ola bilsin ki, aidiyyəti dövlət qurumları K.Məmmədovanın bu kimi qanunsuz əməllərindən xəbərsiz olsun? Əgər xəbərləri varsa, bəs nəyə görə barəsində tədbir görülmür? Nəyə görə, bu günə kimi məsuliyyətə cəlb

edilməmişdir? Axı, Kəbirə Məmmədova kimdir ki, quldur qoçularının, cangüdənlərinin sayı Prezidentin, Birinci vitse-prezidentin mühafizəçilərinin sayından çoxdur?! Kəbirə Məmmədovanın qəbuluna düşüb, ondan pulunu istəyəndə hərdən adama ələ gəlir ki, hansısa quldur dəstəsi tərəfindən mühasirəyə düşmüşəm! Qısa müddətdə onun cangüdənlərindən - quldur-qoçu dəstəsindən canını qurtarmağa çalışırsan. Görəsən, aidiyyəti dövlət qurumları rəhbərlərinin K.Məmmədovanın bu kimi qanunsuz əməllərindən, ətrafındakı narkoman, quldur-qoçu dəstəsindən xəbərsizdirlər?! Onun quldur-qoçu dəstələri, cangüdənləri hansı haqla dövlətimizin Konstitusiyasını və onun bazasında yaradılmış "qılıncdan iti" qanunlarımızı sayə salmır, ayaqları altında tapdalayırlar?! Kəbirə Məmmədova bilmir ki, qanunu bilən, dövləti, dövlətçiliyi dəstəkləyən, haqqın yolunda olan insanları onun quldur-qoçu dəstəsi qorxuda bilməyəcəkdir!

Cənab Prezident!

Hörmətli Mehriban xanım!

Kəbirə Məmmədova haqqında Sizin diqqətinizə çatdıracağım faktlar çoxdur. Hələlik, bir məsələni xüsusilə qeyd etmək istəyirəm. K.Məmmədovanın pul verib mətbuat orqanlarında

özünün barəsində yazdığı yazılarla tanış oldum. İstənilən vətəndaş da həmin yazılarla tanış ola bilər. Hansı ki, bu yazılarda Kəbirə Məmmədovanın şənə təriflər söylənir.

Elə təriflər yağdırılır ki, hərdən adam ələ gəlir, ələ bil 44 günlük müharibədə qələbəni Ali Baş komandan və Azərbaycan ordusu yox, Kəbirə Məmmədova qazanmışdır! Bu yazıları oxuyandan adam mət-məəttəl qalır. Axı, aidiyyəti qurumlar soruşurlar ki, "Kəbirə Məmmədova, sənə tapşırılan hansı vəzifədir ki, onun öhdəsindən layiqincə gəldiyini deyir, özünü tərif etdirirsən?!" Soruşan yoxdur ki, axı, sən nə işlə məşğul olursan ki, özünü xeyirxah, ziyalı, yaradıcı, dövlət səviyyəli şəxslərin səviyyəsində, onlara bərabər, hətta onlardan da yüksəklərdə tutursan?!

Çox təəssüflər olsun ki, Kəbirə Məmmədova şənə tərif yazdırmaqdan başqa, "Binə" Ticarət Mərkəzində kiçik sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan 10 minlərlə insanın dövlətə vergi verməsini yox, onları necə aldatmaq yolları barədə düşünür. Hər halda, aidiyyəti qurumların bu haqda dəlillər əldə etməsi üçün "Binə" Ticarət Mərkəzində cəmi bir neçə saatlıq araşdırma aparmaları yetərlidir. Biz də, öz növbəmizdə bu haqda daha ətraflı məlumat verməyə çalışacağıq".

Hazırladı: KƏNAN

ANONS.

1.Kəbirə Məmmədova ildə ver-gidən neçə milyon və hansı yollarla yayındırır?

2. Kəbirə Məmmədova dövlətimizin beynəlxalq nüfuzunu necə zərbə altında qoyur?

3. "Binə" Ticarət Mərkəzində daha hansı qanunsuzluqlar mövcuddur?

5. Kəbirə Məmmədovanın himayədarları kimlərdir?

Müsaibimiz tanınmış xanəndə, Azərbaycanın Xalq artisti, Prezident mükafatçısı, Azərbaycan Milli Konservatoriyasının professoru Mənsüm İbrahimovdur. Onunla həyat və yaradıcılığı haqda söhbətləşdik.

(Əvvəli ötən sayımızda)

- Milli Ordumuzun şücaəti ilə işğal altında olan torpaqlarımız azad olundu, inşallah, təcridcən dedə-baba yurdumuza qayıdacağıq. Sırr deyilsə, sizin Qarabağla, konkret olaraq doğulduğunuz Ağdam rayonu ilə bağlı nə kimi düşüncələriniz, planlarınız var?

- Çox maraqlı sualdır. Ona görə ki, bu günü 30 ilə yaxın gözlemişik. Mən həmişə deyirdim ki, bütün dünyanı gəzirik, burdan-bura öz torpaqlarımıza gedə bilmirik. Amma o gün də gəldi. Ali Baş Komandanımızın rəhbərliyi ilə müzəffər ordumuz 44 gün ərzində düşmənin "dəmir yumruq"la başını əzərək, torpaqlarımızdan qovdu. İgid şəhidlərimizin ruhları şad olsun. Allah qazilərimize cansağlığı, şəfa versin ki, onların sayəsində biz öz dedə-baba torpaqlarımıza qayıtdıq. Bildiyiniz kimi, Şuşamızda "Xarı bülbül" festivalı başladı. Bundan gözəl bir iş ola bilməz ki. Keçən il biz də orda çıxış etmişdik. Mən orda Qaçaq Nəbi mahnısını oxumuşdum, "Qarabağ" muğam qrupumuzla. O da, əlbəttə ki, təsədüf deyildi. Çünki, bilirsiniz ki, Qaçaq Nəbi Zəngəzurda mənfur düşmənlərimizə qarşı vuruşub. O mahnı da orda yaranmışdı. O mahnı Zəngəzurun simvoludur. Ona görə də biz həmin mahnını keçən il o festivalda oxumuşduq.

Qarabağla bağlı bizim çox arzularımız var. Düşünürəm ki, orda Konservatoriyamızın filalı da olacaq. Orda muğam mərkəzləri açılacaq. Orda böyük festivallar, muğam müsabiqəmiz niyə də keçirilməsin?! Qarabağ həmişə musiqimizin beşiyi, çal-çağır meydanı olub. Ona görə düşünürəm ki, bundan sonra orda daha çox mədəni hadisələr olacaq, həm də böyük musiqi bayramları, festivallar, müsabiqələr keçirəcəyik, Allahın köməkliliyi ilə.

- Şuşa festivalında Əməkdar artist Təyyar Bayramovun oğlu Kənan Bayramov bir zamanlar Tacir Şahmaloğlunun ifa etdiyi məşhur "Bayatı şirazi"ni oxumuşdu. Tacir Şahmaloğlu da demişdi ki, bu toxunulmazdı, məndən sonra bunu heç kim oxumamalıdır. Bəzi xanəndələrimizin muğamları "özünü küldürmək" cəhdlərinə necə baxırsınız?

- Mən belə deyim ki, Tacir gözəl sənətkardır, həqiqətən də "Bayatı şirazi"nin möhürünü vurub, bunu heç kim dana bilməz. Elə gözəl oxuyub ki, Tacir müəllimdən sonra o uşaqlar onu sevərək ona meyil edirlər. Təbii ki, onlar da onun yolunu davam etdirirlər. Mən sizə deyim ki, həqiqətən də o bir simvoldur. Həqiqətən də Tacirin o ifası bir tarixdir. Mən də o ifaya həmişə seve-seve qulaq asıram. İnsan o ifaya adi qulaq asa bilmir. İnsan yaxşı mənada həyacanlanır. Qarabağın bütün dağları, gözəl mənzərələri gözümüz önündə canlanır. Əlbəttə, Kənan da Tacir müəllimin o ifasından həvəslənərək həmin mahnını - "Bayatı şirazi"ni oxumuşdu. O da dəvət olundu, getdi Şuşada oxudu. Orda da çox gözəl qarşılandı. Yəni yaxşı oxuyub ki, o da gedib ondan

"Düşünürəm ki, hər bir xanəndə, hər bir ustad ən azı beş-on ifaçı yetişdirməlidir"

ləşən muğam" adlı layihəmiz vardı. Bu günə kimi Heydər Əliyev sarayında 7 layihə həyata keçirmişik. Hamısında da ustadları dəvət eləmişik. Dövlət televiziya-sı çəkib. Hər dəfə 40- 50 gənc xanəndəni və tar-kamança ifaçılarını xalqa təqdim etmişik. Məqsəd budur ki, gənclərə dəstək olaq. Çünki sənətimizin arxası gəlməlidir. Mən düşünürəm ki, hər bir xanəndə, hər bir ustad

bütün dünyada həm qəbul olunur, həm də sevilir. Çünki Heydər Əliyev Fondu yaranan gündən bizim dəyərli muğamımızın ikinci inkişaf dövrü başlayıb. Muğamımızın xarici ölkələrdə təbliği, keçirilən 7 muğam müsabiqəsi, 6 beynəlxalq muğam müsabiqəsi və festivalı nəticəsində bu gün bizim muğamımıza böyük axın, gənclərimiz tərəfindən böyük maraq var. Bax, bu gün də səkkizinci muğam müsabi-

"Mənim həyatda bir Leylim var..."

Mənsüm İbrahimov: "Mən hamıyla yaxşı yola gedirəm, amma özüm ilə çox nadir hallarda razılaşıram"

"Heydər Əliyev Fondu yaranan gündən bizim dəyərli muğamımızın ikinci inkişaf dövrü başlayıb"

bəhrələndi, oxudu. Yaxşı ifa olmasaydı oxumazdılar ki.

Xan əmi də "Şuşanın dağları"ni oxuyub. Bu gün hamımız oxuyuruq, əlbəttə. Yaxşı ifadır ki, hamımız ona müraciət edirik. Mən düşünürəm ki, Tacir də bizim gözəl sənətkarımızdır, əlbəttə, ondan sonra neçə-neçə uşaqlar "Bayatı şirazi"ni yaxşı mənada oxuyurlar, ifa edirlər.

- Rəhmətlik Bəxtiyar Vahabzadə deyirdi ki: "Bir özüm də razıyam ki, özüm də narazıyam". Mənsüm İbrahimov özündən narazı edən nədir?

- Mən hamıyla yaxşı yola gedirəm. Özüm ilə çətin yola gedirəm (-Gülür.) Ona görə ki, içimdəki bir mən var. Həmişə mənə tənqid edir. İçimdəki mən həmişə mənə tənqidçi kimi yanaşır. Hər zaman çalışıram ki, daha yaxşı olsun. Ona görə də özüm özüm ilə çox nadir hallarda razılaşıram. Həmişə deyirəm ki, yox, daha yaxşı olmalıdır. Əslində, o çox gözəl haldır. O mənada ki, mən mahnı yazanda, muğam yazanda bir dəfə qulaq asıram ki, görüm necə oxumuşuq, hər şey qaydasındadırmı, amma ondan sonra tamaşaçı, dinləyici kimi özümə qulaq asa bilmirəm. Çünki, düşünürəm ki, həmişə daha yaxşı ola bilərdi. Hər anın, ovqatın ifası başqa cür olur. Hər dəfə oxuyanda fərqli oxuyacaqsan. Çünki sənətkar hər dəfə hansı ovqatda olursa, o cür də oxuyur. Tənqidi yanaşmaq çox gözəl bir işdir. Əlbəttə, hər zaman - ağılım kəsəndən bu günə qədər özümə tənqidi yanaşıram. Tələbələrime də deyirəm ki, heç zaman "mən" sözü işlətməyin. Sənin haqqında başqası danışa bilər, sən işini gör.

- Bir qədər də Akademik Opera və Balet Teatrındakı tamaşalarınızdan danışaq. Pandemiya sonrası yeni tamaşalar üzərində işləyirsiniz?

- Mən 1985-ci ildən bu günə qədər Opera və Balet teatrında çalışıram. Mənim üçün ora böyük məbəddir, böyük bir ocaqdır, sözün əsl mənasında. Leyli-Məcnun əsərindəki Məcnun obrazı da mənim üçün ideal obrazdır. Sevinirəm ki, tamaşaçılar da mənə Məcnun kimi qəbul elədilər, sevdilər. Mən də bu obrazı oxumuşam. Xeyli müddətdir - 2015-ci ildən bəri mən fəal səhnədən çəkilməmişəm. Mən ildə bir və ya iki tamaşa oxuyuram. O da öz yetimlərimlə bir nümunə olaraq ustad dersi kimi. Gənclərə dəstək olaraq onu edirəm. Daha çox çalışıram ki, bunu gənclər oxusunlar və bu günə qədər Muğam müsabiqəsinin 20 nəfər qalibi rəhbərlik tərəfindən Opera və Balet teatrına dəvət olunub. Demək olar ki, onların bir çoxu baş rollar oxuyurlar. Məcnun, Aşıq Qərib, Kərəm, Şah İsmayıl... Mən də onlara dəstəyem. Tamaşalarına gedirəm. Özüm də ildə bir və ya iki tamaşa oxuyuram. Pandemiya sonrası bir tamaşa oxumuşam. İnşallah, nə vaxtsa da bir dəfə yenə oxuyacam. Həm ona vaxt yoxdur, həm də hər kəsin bir real vaxtı var. Çalışıram ki, gənclər çox irəli getsinlər. Gənclərə çox dəstək oluram.

Mən artıq 7 ildir ki, fəal səhnədə deyiləm. Yenə də deyirəm, ildə bir və ya iki tamaşa oxuyuram. Bütün meydanı vermişik gənclərimizə. Yəni belə də olmalıdır. Çünki mən özüm hər zaman gənclərə çox böyük dəstək oluram. "Gənc-

özündən sonra ən azından beş-on ifaçı yetişdirməlidir. O zaman bizim sənətimiz inkişaf edəcək.

- Sənətin Məcnun kimi sevan Mənsüm İbrahimov səhnədəki Leylilərindən razıdır?

- Mənim bu günə qədər Operanın səhnələrində on nəfərə qədər tərəf müqabilim olub. On nəfər Leylim olub. Onun biri türkiyəli sənətkar olub, doqquzu Azərbaycandan. Onların hamısı xalqımızın sevdidi, seçdiyi sənətkarlardır. Bilirsiniz ki, Leyli oxumaq və ya Məcnun oxumaq hər kəsə nəsih olmur. Xalqımız tərəfindən sevilən sənətkarlardır. Hər biriylə də mənim üçün çox xoşdur. Hər birinin də öz dəsti-xətti var. Yəni öz nəfəsi, öz ifası var. Təbii ki, razıyam. Amma mənim həyatda bir Leylim var. O da təbii ki, uşaqlarımın atasıdır.

- Məşhur "Qarabağ" qrupu ilə dünyanı gəzmisiniz. Maraqlıdır, hansı ölkəyə səfəri yenidən həyata keçirmək istərdiniz?

- Biz, deməli, 25 ildir "Qarabağ" muğam qrupu ilə yol gedirik. Mənim sənət dostlarım Azərbaycanın gözəl sənətkarları Xalq artisti Elçin Haşimov, Əməkdar artist Elnur Əhmədov, Əməkdar artist Kamran Kərimov - biz demək olar ki, bir neçə ölkə var, o ölkələrdə olmamışıq. Amma ölkələr var ki, dəfələrlə olmuşuq. Əlbəttə ki, musiqinin dili yoxdur. O qədər maraqlı hadisələr olur ki, Danimarkanın paytaxtı Kopenhagendə festivala getmişdik. Məşhur aparıcı Emin Musəvi də bizi orda təqdim etmişdi. Bizim çıxışımızdan sonra danimarkalı bir jurnalist bizim Azərbaycanın bayrağını götürərək öpdü və mikrofonla dedi ki, bu cür musiqisi olan xalqın qarşısında baş əyirəm. Biz bunları da görmüşük. Bizim üçün əsas muğamlarımızın qəbul olduğu ölkələrdir. Məni çox sevindirir ki, Azərbaycanın muğamı Heydər Əliyev Fondunun, şəxsən Mehriban xanımın bizim muğama dəstəyi və qayğısı sayəsində artıq

qəsinə start verilib, Heydər Əliyev Fondu, Dövlət televiziyaımız, "Mədəniyyət" kanalı tərəfindən. Bu da böyük marağa səbəb olub.

- Sonda Sizə bir şablon sual da vermək istərdim: Bizdən gözlədiyiniz, amma vermədiyimiz sual oldumu?

- Vallah, ola bilər (Gülür). Beynimizdə o qədər suallar, cavablar var ki. Əsas odur ki, bu gün bizim milli musiqimizə dövlətimizin yüksək diqqət və qayğısı var. Birinci növbədə budur. Mən az öncə də dedim ki, Heydər Əliyev Fondu yaranan gündən bizim muğamımıza sahib çıxıb. Muğamımızın inkişafı üçün dəstək və qayğı var. Dövlət başçımız tərəfindən sənət adamlarına diqqət və qayğı var. Elə, yeri gəlmişkən, bir neçə gün öncə sənət insanları Prezident mükafatları ilə təltif olundular. Mən sənət dostlarımin hamısını təbrik edirəm. Fərdi təqaüdlə təltif olunanları təbrik edirəm ki, uğurlu olsun, xeyirli olsun. Əlbəttə ki, bu bizim sənətimizin inkişafı üçün böyük stimuldur. Hər kəsə cansağlığı arzulayıram. Bu gün, sözün əsl mənasında, bütün xalq olaraq biz birlikdə. Qarabağ savaşında necə bir olduq torpaqlarımızı işğaldan azad etdik, Qarabağın ti-kilməsində, yolların çəkilməsində Qarabağın quruculuq işlərində də birleşmişik. Artıq sözüümüzü dünyaya dəyə bilirik. Artıq güclü bir dövlət kimi dünya bizi qəbul etdi, dünya bizi kəşf etdi. Haqq sözüümüzü müharibədə də yüksək mədəniyyətlə apardıq. Mənfur qonşularımızdan fərqli olaraq müharibəni də müharibə qaydasıyla apardıq - sivil insana toxunmadıq, sivil şəhərə toxunmadıq. Əsgərimiz əsgərlə döyüşdü. Amma bizdən fərqli olaraq onlar bizim şəhərlərimizlə, abidələrimizlə, məscidlərimizlə döyüşdülər. Bu günə şükür ki qaliblik, zəfər çalmışıq. Bu gündən sonra da Qarabağımızda əbədi olacağıq. Sizə də təşəkkür edirəm.

Söhbətləşdi:
Fuad BİLƏSUVARLI

PƏNCƏLİ ASLAN

Bakı küçələrindən birində sübh təzədən tapılmış kişi meyiti tanınmaz hala düşmüşdü. Məhkəmə tibb ekspertizası ölümün "bərk və küt alətlə vurulmuş, həyat üçün təhlükəli olan ağır bədən xəsarətləri" nəticəsində baş verdiyini müəyyən etmişdi. Ekspertin rəyindən bəlli olur ki, mərhum ölənəcən döyülmüşdür.

Mürsəl İRƏVANLI

Buna bənzər ikinci kişi meyiti bir həftə keçməmiş birinci cinayət hadisəsinin baş verdiyi gün yerdən iki bina aralıda aşkar edildi. Meyitin bədənində də eyni zədələr vardı: qol qabırğası, əl-ayağı sındırılmışdı. Qətl, qarət məqsədi güdmürdü.

Belə ki, mərhumun cibində ki 500 manata və bahalı qol saatına toxunulmamışdı. İstintaqı həyata keçirən tədqiqatçı müəyyən etmişdir ki, hadisə baş verən axşamı mərhum iş yerində təşkil edilmiş banketdə iştirak etmişdi.

Banketdən sonra onu küçədə hündürboy, suyuşirin bir qızla söhbət etdiyini görənlər də olmuşdu. Lakin sonra hara getdiklərini bilən yox idi. Onu da gecə yarısı qəddarcasına döyə-döyə öldürmüşdülər.

Hər iki cinayət hadisəsində eyni dəst-xətt izlənirdi.

Bir həftə daha sonra şəhərin qonşu məhəllələrində buna bənzər daha iki qətl hadisəsi baş verdikdən sonra bu dörd hadisə bir cinayət işində birləşdirildi.

Beşinci oxşar cinayət hadisəsi də eyni bir ərazidə gecə yarısı baş verdi. Lakin bu dəfə polis hadisədən tez xəbər tutdu. Gecə təxminən üçün yarısında həyətdəki dalaşma səsinə oyanmış yaşlı qadın polise zəng vurmuşdu. Polis özünü deyilmiş ünvana çatdırmağa macal tapmamış cinayətkar artıq aradan çıxmağa müvəffəq olmuşdu.

Özışdırılmış kişilərdən biri ağırdan zaryır, o biri isə ağızburnunun qanını silirdi.

Hər ikisi xəstəxanaya aparılır. Səhəri gün nisbətən yüngül bədən xəsarəti almış zərərçəkən polisə verdiyi izahatında bildirdi ki, dostu ilə gecə vaxtı bir qızla tanış olmuşdular.

Hündürboy, qamətli, olduqca yaraşıqlı qız idi. Lap ingilis madonnasına oxşayırdı. Yeni tanışımız naz eləmədi. Gecəni bizimlə keçirmək üçün üç yüz manata razılaşıdıq. Xavər (qız özünü bu cür adlandırmışdı) onları öz evinə dəvət etdi, dedi

ki, tək yaşayır və istirahət üçün hər cür şəraiti var.

Onlar yemək-ichmək götürüb getdilər. Yolda zarafatlaşıb, gülüşürdülər. Zərərçəkən arada cüsa gəlib qızın "sarğısına" əlini çəkdi. "Təbiidir ki, 300 manatı ... eləməyə verməmişik ki..." Lakin qız sanki bu tumarə bənd imiş. "Sarğı həvəskarının" qabaq üç dişini sındırmış birinci qəfil zərbədən sonra qız əlləri, ayaqları ilə onları şil-küt eləməyə başladı. İfade verən zərərçəkən kiminlə rastlaşdığını başa düşdüyü üçün müqavimət göstərmədiyindən az kömək yedi, ikinci kişi isə "xoruzlandığına" görə ağzındakı dişlərin hamısını udmalı oldu, üstəlik də beş-altı qabırğası sındırıldı. "Zalımın balası madyan kimi şıllaq atırdı. Elə bir bədənimə əli ilə yox, ağır çəkiclə zərbələr vururdu..."

Polis əməkdaşları ikinci zərərçəkəni xəstəxanada dindirməli oldular. Biçarənin ağzında diş qalmadığından güclə danışdı. O, qısaca olaraq birinci zərərçəkənin ifadələrini təsdiq etdi.

Cinayətkarın əlamətləri də, cinsi də artıq məlum idi. Həmçinin o da əminlik hasil etdi ki, canı qız karate və sambo idman növlərinin "elminə" incədən-incəyə mükəmməl bələddir, özü də rəhm nə olduğunu bilmir.

Girinə keçən kişiləri qəddarcasına döyə-döyə öldürürdü.

Mədinə Gözəlovanın (istintaq materiallarında qızın əsl adı belə göstərilir) öhdəsindən gəlmək üçün möhkəm bədənə, əli dəyənəkli, beli tapançalı dörd polis əməkdaşı yarım saatdan çox əlbəyaxa çarpışmalı oldu. Qız onlardan birinin

yadına gəlir. Yadında qalan yalnız lüm-lüt soyundurulduğu, anlaşılmaz ağrılar, ürək bulanması, iyrəcnlik duyğusu idi. Elə bil onu çirkab gölməçəsinə soxub-çıxarmışdılar və bu çirkabı heç nə ilə yuyub-təmizləmək mümkün deyildi. Bu hadisədən sonra bir daha məşqlərə getmədi və voleybola əlvəda deməli oldu.

İkinci dəfə onun namusuna bir sinifdə oxuduğu oğlanlar sataşmışdılar. Dörd nəfər birdən. Zor gücünə, döyə-döyə, işgəncə verə-verə, alçalda-alçalda. O vaxt düşdüyü kömək-sizlik hissi onun kişilərə qarşı olan nifrətini daha da alovlandırdı, intiqam hissini gücləndirdi.

Son hadisədən sonra qız karate idman bölməsində

Mədinə Gözəlovanın (istintaq materiallarında qızın əsl adı belə göstərilir) öhdəsindən gəlmək üçün möhkəm bədənə, əli dəyənəkli, beli tapançalı dörd polis əməkdaşı yarım saatdan çox əlbəyaxa çarpışmalı oldu. Qız onlardan birinin üç dişini, o birinin iki qabırğasını, üçüncünün biləyini, o birinin isə üç qabırğasını sındırdıqdan sonra aradan çıxmağa bilərdi. Lakin onun niyyəti başqa idi...

üç dişini, o birinin iki qabırğasını, üçüncünün biləyini, o birinin isə üç qabırğasını sındırdıqdan sonra aradan çıxmağa bilərdi. Lakin onun niyyəti başqa idi. O, açıq-aşkar polislərin işini bitirmək istəyirdi. Əgər bu zaman düz gicgahına dəyən sərrast dəyənək zərbəsi olmasaydı bu çarpışmanın sonluğunun necə bitəcəyini əvvəlcədən söyləmək çətin idi. Sonradan dindirilən iki qabırğası sınımış polis əməkdaşı sıxıla-sıxıla demişdi: "Bu diş yırtığının öhdəsindən silahdan başqa ayrı vasitə ilə gəlmək mümkün deyil..."

Qız müstəntiq otağında elə ilk dindirmədə heç nəyi gizlətmədən ətraflı ifadə verməyə başladı. Aram-aram sakit səsle haqlı olduğuna tam inamla elə şeylər danışdı ki, istər müstəntiqin, istərsə də onu təlaş içində dindəyənlərin tükləri biz-biz olurdu.

...O, on üç yaşında olarkən 18 yaşlı yetkin qız kimi görünürdü. Dolu bədənli, yaşıdlarına nisbətən boyu hündür, sifəti cazibədar idi. Şəhərin məşhur idman bazası olan "Dinamo" məşq idman kompleksində voleybol üzrə məşqlərə gedirdi. Və voleybol məşqçisi qıza böyük idman gələcəyi vəd edirdi. Onu birinci tovlayan, onun namusuna təcavüz edən də elə bu məşqçinin özü oldu. Onu evinə aparıb xeyli söhbətdən sonra yemək-ichmək təşkil etdi. Sonrası isə qızın güclə

məşq etməyə qərar verdi. Müntəzəm sürətdə gedib gəldi. Lakin bunun yalnız adı "karate" idi. Təlimatçı Əfqanıstanda xüsusi təyinatlı dəstənin keçmiş zabiti onlara gözəl, şıxron zərbələr, hərəkətlər deyil, bir tutarlı zərbə ilə rəqibi şikəst etməyin sirlərini öyrədirdi. Məşqçi öyrədirdi ki, yarışlarda çıxış edən karateçilər əslində heç nə nümayiş etdirmirlər. Kino aktyorlar kimi sadəcə etüd göstərilirlər.

O, öyrədirdi ki, "zərbə gözəl, baxışlı deyil, səmərəli olmalıdır. Döyüş tamaşa deyil, ölüm-dirim vuruşudur. Rəqibi məhv etmək üçün əvvəlcə onu köməksiz vəziyyətə salmaq, şikəst etmək lazımdır. İnsan orqanizmi biz düşündüyümüzədən də möhkəmdir. Lakin onun zəif nöqtələri də mövcuddur. İlk öncə bu nöqtələrin yerini dəqiq öyrənmək və məhz ora zərbə endirmək lazımdır..."

Sonralar Mədinə başqa idman döyüşü növlərinə də yiyələndi: sambo, dzyu-do, aykido, ciu-citsi...

Sambo bölməsindən onu qəddarlığına görə qovdular. Məşq vaxtı oğlanlardan birinin biləyini sındırmışdı. Bunu qəsdlə etmişdi. Ən ürəkli oğlanlar da ondan çəkinib-qorxur, onunla məşq döyüşü keçirtmək istəmirdilər. Öz aralarında onu "ifrite" adlandırırdılar...

Mədinə birinci kişini təsadüfən öldürdü. Bu hadisə gecə vaxtı yaşadığı evin yaxınlığında olmuşdu.

Dazbaş, balacaboy, 40-45 yaşlarında kişiydi, ağzından araq iyi gəlirdi. Arxadan yaxınlaşıb qızı qucaqlamaq istədi. Ola bilsin ki, kiməsə oxşatmışdı.

Mədinə bunu aydınlaşdırmağa heç çalışmadı da. Kişini qamarlayıb başı üstündən yerə çırpıdı. Bununla ürəyi soymadı, kişinin qasığına güclü zərbə vurmaqla onun həyatına son qoymuş oldu. Bu onun birinci qurbanı idi. Adam, xüsusilə kişi tayfasından olanları öldürmək ona gözləmədiyi bir həzz verirdi. Bundan sonra özü "kişi ovu"na çıxırdı.

Gecələr tək-tənha gezməyə yollanırdı, rast gəldiyi kişilərə qaş-göz eləyirdi və toruna düşənləri qaranlıq küçələrə çəkib bir bəhanə ilə şil-küt etməyə başlayırdı. Gecə gəzintiləri zamanı özünün şikarını pusan pələng kimi hiss edirdi, öz gücündən, yenilməzliyindən xüsusi həzz alırdı.

O, hətta silahlı kişilərdən də qorxmırdı, çünki məşqlərdə dəmirə dönmüş əlləri, ayaqları daha etibarlı və kəsərli silah idi. Başlıcası isə o, öz düşmənlərindən onun dönə-dönə alçaltmış, ona minbir cismani və mənəvi əzablar vermiş kişi cinsindən intiqam alırdı.

...Elə ilk dindirmədən sonra müstəntiqdə onun ruhi vəziyyəti haqda şübhələr oyandı. Məhkəmə-tibb ekspertizası bu şübhələri təsdiq etdi. Diaqnoz isə belə oldu: "Kəskinləşmə mərhələsində olan şizofreniya, seks zəminində təqib olunma maniyası".

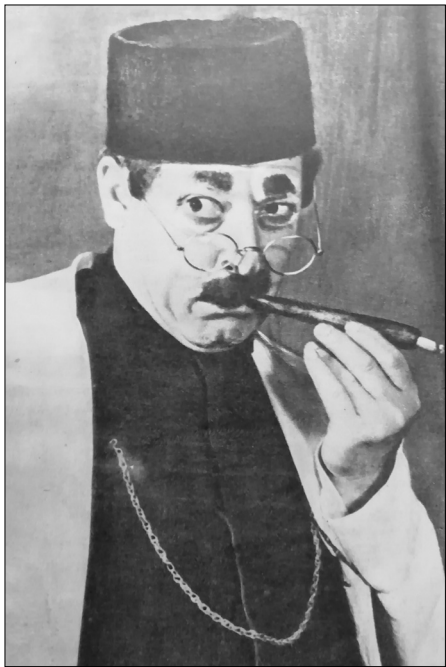
Ağır Cinayətlər Üzrə Məhkəmə onu təqsirli bilərək qapalı ruhi xəstəliklər xəstəxanasında məcburi müalicə cəzasını təyin etdi. Mütəxəssislər bilir ki, bu cür xəstəxanalarda düşmək asan, oradan çıxmaq isə çətin, bəzən də qeyri-mümkün olur.

Məhkum olunarkən isə Mədinənin cəmi iyirmi bir yaşı vardı.

Məhkəmə zamanı tərk etməzdən əvvəl düşünürsən ki, bu zavallı layiq olduğu cəza ilə birgə həm də hansısa namərdlərin əvəzinə də cəza çəkməli olacaqdı. Özü də sonu görünməyən cəza!..

Redaksiyadan: Müəllifi rəhmətlə anırıq və sağlığını da redaksiyamıza təqdim etdiyi sonuncu yazısını dəyərli oxucularımıza təqdim edirik.

Son zamanlar müqəddir sənətkarlar haqqında yazılan elmi monoqrafiyalar böyük oxucu kütləsinin maraq dərəcəsini əhatə etməklə yanaşı, onlar haqqında ilkin araşdırmaların əsas mənbəsi hesab edilir. Məhz ilkin mənbə olaraq qələmə alınan bu kimi monoqrafiyalar bir daha sənətkarların yaradıcılıq yollarının daha dərinə öyrənilməsi, daha dərin prizmalardan yanaşma mexanizmi baxımından tədqiq edilməsi istiqamətində mühüm əhəmiyyətə malikdir.

Bu günlərdə fəlsəfə doktoru İmran Axundovun qələmə aldığı "Ağadadaş Qurbanov" monoqrafiyası ilə tanış oldum. İlk öncə deyim ki, elmi monoqrafiya Respublikanın Xalq artisti Ağadadaş Qurbanovun yaradıcılığı yoluna böyük işıq salmaqla, aktyorun Dövlət Gənc Tamaşaçıları Teatrında eləcə də Azərbaycan Dövlət Akademik Milli Dram Teatrında, həmçinin "Azərbaycanfilm"də ifa etdiyi mürəkkəb xarakterli səhnə və ekran obrazları haqqında müvəssəl məlumat verməklə, növbəti elmi araşdırmalar üçün əsas mənbə hesab edilə bilər. Müəllif bu monoqrafiya ilə aktyorun böyük yaradıcılığı yoluna fəsilərlə nəzər yetirməklə, dövrü yaradıcılıq yollarını daha dəqiqliklə tədqiq etməyə müvəffəq ola bilib.

Qeyd etmək istədim ki, kitabın redaktoru Sənətsünaşlıq üzrə fəlsəfə doktoru, Respublikanın Əməkdar artisti Xəzər Gəncəlidir. Qeyd edirəm ki, elmi monoqrafiya həmçinin Ağadadaş Qurbanovun 110 illik yubileyi ərəfəsində aktyorun əziz xatirəsinə ithaf olunur.

Xalq artisti Ağadadaş Qurbanov teatr və kino aktyoru olmaqla yanaşı, Azərbaycan Dövlət Gənc Tamaşaçıları Teatrını yarananlardan biridir. Bu baxımdan, onun yaradıcılığı haqqında elmi monoqrafiyada tədqiqat aparılıqda istər-istəməz bu kimi sənətkarların yaradıcılığı teatrın inkişaf prinsipləri ilə sıx əlaqədə olduğu üçün çalışdığı teatrın fəaliyyətini də daha dərinə öyrənməmək və bütöv-

Bir sənətkar ömrünün elmi araşdırması

İmran Axundovun "Ağadadaş Qurbanov" monoqrafiyası haqqında düşünərkən

lükdə tədqiq etməmək mümkün deyildir. Məhz bu baxımdan müəllif İmran Axundov aktyor yaradıcılığı ilə üzvü surətdə bağlı olan, onun fəaliyyət göstərdiyi teatrların tarixi inkişaf mərhələlərini monoqrafiyada tədqiqat predmetinə çevirə bilib. Müəllif elmi monoqrafiyada teatrların tarixi inkişaf mərhələlərinin tədqiqat predmetinə nəzər salarkən yazır: "Onlar əvvəl teatrın özülünü qoyur, sonra onun yükünü cəsarətlə çiyinlərinə daşıyırlar, teatrı inkişaf etdirərək, özləri də yetkin sənətkara çevrilirlər. Azərbaycan Dövlət Gənc Tamaşaçıları Teatrı yarandığı zaman uşaq və gənclərin estetik tərbiyyəsində mühüm rol oynamış və bu əhəmiyyətə indi də davam etməkdədir. On iki nəfər gənclə fəaliyyətə başlayan bu teatrın səhnəsində böyük aktyor orduşu meydana gəlmiş və formalaşmışdır. Bu aktyorlardan ən birincisi, Azərbaycanın görkəmli teatr və kino xadimi, Xalq artisti Ağadadaş Qurbanov idi. Onun səhnə fəaliyyəti Gənc Tamaşaçıları Teatrının yaranması ilə eynidir. Bu teatrın inkişafında A. Qurbanovun müstəsna xidmətləri olmuşdur. O, bir aktyor kimi bu teatrın səhnəsində ilk addımlarını atmış, zaman keçdikcə görkəmli səhnə ustası səviyyəsinə yüksəlmişdir. Böyük istedadla, gözəl xarici görünüşə, zəngin daxili, yüksək tembr səsə malik olan bu böyük aktyorun yaradıcılığı haqqında danışarkən mütləq Azərbaycan Dövlət Gənc Tamaşaçıları Teatrının tarixinə müraciət etmək lazımdır".

İmran Axundov monoqrafiyanın birinci fəslini "Aktyorun həyatı və Bakı Uşaq Teatrının yaranması (1911-1929)" adlandırmaqla bu dövrü geniş bir formada tədqiq edir. Məhz bu dövrdə aktyorun səhnəyə qədəm qoyduğu ilk günlərdən hər zaman yaradıcılıq həvəsi ilə yaşayan, daim novatorluq eşqi ilə alışmış, yanan bir sənətkar olmaqla onun ömür yoluna diqqət cəlb edir.

Ağadadaş Qurbanov 1911-ci il mart ayının 8-də Bakıda Qurban (əksər mənbələrdə Gülməmməd adı ilə qeyd olunub) kişinin ailəsində dünyaya göz açıb. Onun atası zamanının mü-tərəqqi fikirli insanlarından biri

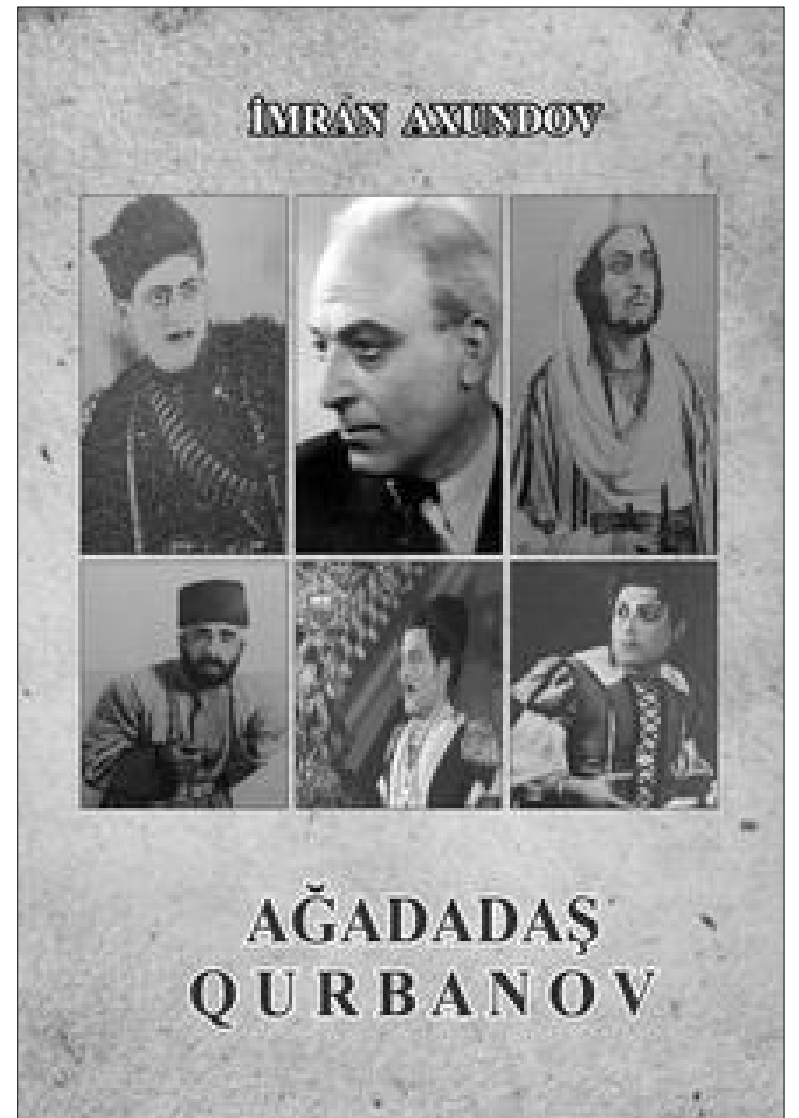
hesab edilirdi. 1915-ci ildə atasını itirən Ağadadaş, az sonra anasını da itirib. O, əvvəl kiçik bacısı ilə babasının himayəsində yaşayıb və 1920-ci ildən sonra təhsil almaq imkanını əldə edib. Ağadadaş Qurbanovun aktyorluğa olan həvəsi 12-13 yaşlarında yaranmağa başlayıb. Aktyor özü bu barədə xatirələrində yazır: "1923-cü ilin payızı idi. Bakının 5 №-li Şura məktəbinin (indiki orta məktəblər o zaman Şura məktəbi adlanırdı) 3-cü sinfində oxuyurdum. Bir gün əmim Məhərrəm məni teatra apardı. Zal adamla dolu idi. Pərdə açıldı. Mən heyretimdən donub qaldım. Yer yarıldı. Od püşküdü. Alov qalxdı, oradan əcaib bir şey peyda olub, gurultulu səsle danışmağa başladı. Əmim həyəcanlandığımı hiss edib qulağıma pıçıldadı ki, bu hamının sevimlisi artist Abbas Mirzə Şərifzadədir, İblis rolunu oynayır. Onun nəfəsindən elə bil od tökü-lürdü. Pərdə endi. Camaat ayağa qalxıb gurultulu alqışlarla onu səhnə qarşısına çıxartdılar. Evə gələrkən bütün yolunu əmimə İblis və onu oynayan aktyor haqqında müxtəlif suallar verirdim. Beynimdə, xəyalımda yalnız o, dolanırdı".

Müəllif İmran Axundov bununla da aktyorun həyatına diqqət yönəltməklə onun teatra və səhnəyə yaranan ilk marağının kiçik süsətilərindən söhbət açmaqla gənclik illərinin səhnə təzahürlərini geniş şəkildə təhlil edir. Belə ki, XX əsrin üçüncü onilliyində, yeni 1923-cü ildən başlayaraq Bakı dəniz limanında, Toxuculuq fabrikinin, indiki Səttərxan adına zavodda, iki sayılı uşaq evində, Neft-qaz zavodunda ilk dəfə on iki nəfərdən ibarət pioner dəstəsinin dram dərnəyindən başlayan fəaliyyəti oxucuların diqqətinə təqdim olunur. Onun səhnəyə olan marağının buradan daha da vüsətlə pərvəzlənməsi aktyorun yaradıcılıq imkanlarının gələcək uğurlarının başlanğıcı kimi dəyərləndirilir. Müəllif yazır: "Dram dərnəyində klassik və müasir Azərbaycan yazıçılarının əsərləri tamaşaya qoyulurdu. On iki nəfərdən ibarət olan bu dəstədə Hacıcağa Abasovun "Sabirin məhkəməsi" adlı kiçik pyesi tamaşaya hazırlanmışdı. Ağadadaş Qurbanov bu tamaşada Sabirin oğlunu oynamaqla yanaşı rejissor işinə də köməklik edirdi. Onun səhnədəki sərbəstliyi, diksiyası-

nın aydınlığı tamaşaçıların diqqətini cəlb etdi. Bir müddət keçdikdən sonra dram dərnəyinin fəaliyyətini genişləndirmək zərurəti meydana çıxır. Az müddət keçdikdən sonra uşaqlardan ibarət dram kollektivi təşkil olunur, pioner Ağadadaş Qurbanov kollektivə həm rəhbər, həm də rejissor olaraq təyin edilir". Xüsusi olaraq qeyd etmək lazımdır ki, gənclik illərində Ağadadaş Qurbanov mütəmadi olaraq teatr tamaşalarına gedər

diqqətini cəlb etdiyindən onlar daim Ağadadaşın fəaliyyət göstərdiyi dərnəyə gələr, balaca "artistlərə" yardım edərtilər.

Beləliklə, Ağadadaş Qurbanov böyük Azərbaycan dramaturqları Əbdürrəhim bəy Haqverdiyev və Nəcəf bəy Vəzirovun məsləhəti ilə Teatr texnikumuna daxil olur eləcə də binası olmayan dram dərnəyinə pəhbərlik edir. Bu məqamda elmi monoqrafiyanın müəllifi olan İmran Axundov araşdırmalarının nəti-

Mirzağa Əliyevin, Sidiqi Ruhullanın, Abbas Mirzə Şərifzadənin, Rza Təhməsinin, Məziyyə Davudovanın, İsmayıl Hidayətzadənin, Üli Rəcəbin ifalarına baxar, imkan tapıb səhnə arxasına keçərək, dekora, əlbəslərə diqqət yetirər, tamaşadan sonra aktyorların arxasınca düşərək, onların hərəkətlərinə, danışmalarına göz qoyardı. Balaca Ağadadaşın səhnəyə olan sonsuz həvəsi, aktyorluq istedadı Sidiqi Ruhullanın və İsmayıl Hidayətzadənin

cəsi olaraq yazır: "Bina olmadığı üçün tamaşaları şəhərin klub və mədəniyyət saraylarında göstərilir. Tamaşanın ərsəyə gəlməsi üçün lazım olan əşyaların çatışmazlığından (dekor, rekvizit və s.) əziyyət çəkən kollektiv S. Ruhulla və İ. Hidayətzadənin köməyi ilə dərnəkdə öz işlərini getdikcə artırır".

(Ardı var)

Anar Burcliyev
Teatrşünas-tənqidçi